

EESTI PÄEVA- LEHT

ESTNISKA DAGBLADET

Laupäeval, 20. jaan. 1973

Nr. 5 (3793)

15. aastakäik

Sv. DAGBLADET: BALTI tundmata kultuur ROOTSIS

Vaatamata, et riigivõim ei ole mingil viisil ergutanud balti eksiilkirjanike ja kirjastuste tegevust, on siin maal õitsunud peaaegu uskumatu elujõuga Balti eksiilkirjandus — uskumatu selles mõttes, et seda on kandnud nii väikesed grupid, konstateerib Svenska Dagbladet oma 13. jaanuari numbris, kus ruumi selles rootslastele peaaegu tundmatu kultuuri tutvustamiseks on joonealuse näol andnud Andres Küngile peakirja all "Tundmatu kultuur".

Artikli, millist illustreerib kirjanik Valev Uibopuu pilt, on autor üles ehitanud Oklahoma ülikooli professori ja "booksAbroad" peatoimetaja Ivar Ivaski ütlusele, et pärast möödunud sajandi poola ja käesoleva sajandi alguse vene eksiilkirjanduse ei ole maapao-literatuur läänes nii õitsenud olnud kui balti põgenike juures pärast Teist maailmasõda.

Ivaski väide tuleb kahtlemata üllatusena paljudele rootsi raamatustõrjale. Nende reaktsioon on mõistetav. Ühelgi balti kirjanikul

ei ole õnnestunud mõne oma raamatut väljaandmine rootsi kirjanduses tõlkida. Sellegipoolest elab kolmandik 160-st eesti eksiilkirjanikust meie maal, kus elab umbes 20.000 eestlast, ühe autor, juhtides tähelepanu, et ainuke rootsikeelne kultuurirajakirjana on balti literatuuri vastu huvi tannud soomerootslaste "Horison".

Kas võiks oodata, et rootsi BLM kreeklasele toimetaja Theodor Kallifatides edaspidi huvi hakkab tundma eksiilkirjanike vastu, esitatakse küsimus ja tuleatakse meelde, et mitte ainult baltlastel, vaid ka kõigil teistes keeltes kirjutataval autoritel on Rootsis suured publitsistimiskeskused. Publitsist Gunars Irbe on kirjutanud, et informatsioon vähe-
muste kultuurielu kohta rootsi mass-meediumis on skandaalselt väike. Nad on kultuuriliselt totaalset eraldatud. Irbe sõnavõtt ilmus Händens-tidningenis möödunud aastal.

Kõigele vaatamata on eestlased üles ehitanud oma kirjastused ja kultuurirajakirjad: joonealuses antakse siin põgus ülevaade Eesti Kirjanike Kooperatiivi ja Orto tegevusest, sa-

muti ajakirjastest Tulimuld ja Mana. Kooperatiivi 20-a. juubeli puhul anti stipendiumeid seitsmele eesti kirjanikule, mille kohta teade saadeti ajalehtedele TT kaudu. Kogu pressist avaldas selle ainult Uppsala Nya Tidningen, üksainus ajaleht.

Valev Uibopuu on sarkastiliselt kommenteerinud: "Ma poleks eriti imestunud, kui suure käraga märgitakse Rootsi Kirjanikekirjastuse kolmandat eluaastat ja seda esitatakse kui mingit rootsi leiutist, ainukest ja ainulaadset kogu maailmas..." Uibopuu ütleb end raamatut käsikirjas, kus sisseajandajad-kirjanikud oma arvamus Rootsi kohta ülevaade ja üsna teravalt — see raamat ei ole seni kirjastajat leidnud...

Kui balti kirjandus Rootsis on rootslastele vähe tuntud, siis on ta oma mõju avaldanud seda rohkem selle kaudu, et eksiilkirjastustegevus on mõjutanud nende okupeeritud kodumaade kirjastusi välja andma vähemdoktrinäärsed teosed, eriti Eestis, kuigi eksiilliteratuur on seal keelatud. Kuid see on järg. lhk. 11

Noored raadioamatöörid

Uueks eesti noorte huvialaks kujuneb raadioamatöörlus. Algatajaks on Eesti Noortetöö ja Eesti Skautlik Noortemalev, kes organiseerivad esimese noorte raadioklubi. Raadioamatöörlusega startisid Karu lipkonna noored oma üsjaes talvelaagris Stockholmis lähedal Tranbygges, kus õpiti raadioasutuste kasutamist. Pildil on välisatjaga opereerimas Reet Kotkas ja Epp Laas Boräsist. (EPL-foto Peeter Mikhla)

Faktikoostajad ei tunnud fakte Baltikumi kohta

WASHINGTON (VES) — Välisministeerium Washingtonis avaldab igal aastal raamatu "Fact Book of the Countries of the World", mis ameerika ministeeriumi väljaandena märgib ära vajaliku andmesikku kõikide maailma maade kohta. Selles on toodud andmesikku ka okup. Eesti ja teiste Balti vabariikide kohta. 1968. a. toodi selles ära N. Liidu kaardil märgitud Balti riikide piirid nii nagu nad enne okupatsiooni tegelikult olid. Samuti oli raamatus märgitud, et USA pole kunagi tunnustanud Balti riikide inkorporeerimist suunviisilist N. Liitu. 1970. a. väljaanne ei märgi aga kahjuks enam sõnagagi, et USA pole Balti vabariikide annekteerimist tunnustanud. Küll on kaardil märgitud ära Balti vabariikide piirid.

1972. a. väljaanne ei märgi samuti annekteerimise mititunnustamist USA poolt, ja mis veel enam tähelepanu äratav on, et toodud Vene kaardil puuduvad juba ka Balti vabariikide piirid.

Seoses nende asjaoludega saatis Philadelphia tegutses Leedu organisatsioonide keskus 14. detsembril oma delegatsiooni välisministeeriumi, et pärida seletust otseselt alljärgivate vastuvõtjast, et nende arvates kaist küsimuse kohta, mis ei ole

kooskõlas ministeeriumi vastavate ametnike seletustega ja avaldatud seisukohtadega.

Delegatsiooni võtsid vastu Edward Hurvitz, kellele alluvad ministeeriumis Balti ja Skandinaavia küsimused, geograaf Robert D. Hodgson ja T.V. McIntire samuti ministeeriumi.

Leedu delegaadid märkisid põhi- ja vastuvõtjast, et nende arvates kaist küsimuse kohta, mis ei ole

asja seletatud isikutevahetusega välisministeeriumis, kusjuures uued inimesed pole täpsemalt teadlikud olnud olukordadest. Igall juhul antud aga lubadus, et 1973. aasta väljaandes viga enam ei korrata.

Leedulased olid juhtunud tähelepanu nimede valesti kirjutamisega. Kui 1966. a. väljaandes olid nimed korrigeeritud vastavalt leedu, eesti ja läti keeltes, siis 1970. a. väljaandes olid nimed vene transkriptsioonis.

Leedulased nõuavad omale Stalini kulda

WASHINGTON (EPL) — Praegu USA-s elunev endine Leedu saadik Berliinis Kazys Skirpa on pöördunud leedulaste poole vabas maailmas apelliga, milles ta rõhutab vajadust jätkata võitlust Leedu okupatsiooni vastu kuni kodumaa vabanemiseni.

Skirpa oli Leedu saadikuks Berliinis ajal, mil toimusid Hitleri ja Stalini vahelised läbirääkimised Euroopa jagamiseks.

Ta tuletab oma memorandumis meelde, et Stalin ostis Hitlerilt ühe osa Leedu territooriumist (Suwalki piirkond Saksa piiri vastas) puhtas kullas, makstes selle eest 7,5 miljoni kuldrubla, mis toorkorjase kursi järele võrdus 31 500 000 saksa riikmargale. Kuna esialgses jagamises pingus Hitler osa Leedust reserveeris endale,

siis tuli Stalinil, kes kogu Leedut tahtis okupeerida, maksta lunarahva ülejäänud osa eest vastavalt natside tingimustele.

Kazys Skirpa, kes oli Leedu pöran-daalse valitsuse juhiks a. 1941. on arvamisel, et praegune Lääne-Saksamaa peaks oma tulevaste suhete huvides Leeduga maksta Stalini poolt makstud summa tagasi mõnda rahvusvahelises või saksa panka, et leedulased saaksid seda kasutada võitluses oma maa vabastamiseks.

Kalevala-seltsi tunnustusauhind E. Niinivaarale

Nagu soome Kalevala-seltsi ajakirja "Seulas" oma viimases numbris (nr. 4 — 1972) teatab, on seltsi traditsiooniliselt igal aastal jagatavate tunnustusauhinna saajate hulgas seekord end. Helsingi ülikooli eesti keele lektor Eeva Niinivaara, kes teatavasti paar aastat tagasi siirdus pensionile.

Auhinna motivatsioon rõhutatakse, et Eeva Niinivaara on pikka aega edukalt tegutsenud eesti kultuuri ja kriit eesti kirjanduse tutvustamiseks Soomes.

Sellele tööle andus ta kohe pärast Soome asumist 1930. Alates 1945 tegeles ta alul 4 aastat Helsingi ülikooli eesti keele lektori kohusetähtsena ja selle järele korralise lektorina kaits aastakümnet kuni pensionile siirdumiseni.

Veel mainitakse, et täisväärtuslik ja andumuslik töö eesti keele ja kultuuri keskele õpetajana Helsingi ülikoolis on andnud sadadele tema õpilastele kestva põhja nende Eesti-har-

rustuseks. Kõikidel neil vaheldusrikkail aastail on lektor Niinivaara õhutanud ja ülal pidanud usku kultuuri-
töö tähenduse kahe vallasrahva lähendajana ja nende elualuste kinnitajana.

Eeva Niinivaara pensionile siirdumise järele oli teatavasti lühemat aega Helsingis lektoriks Agu Künnap Tartust, kes Soomes doktoreerus, kaitses edukalt oma kamassi keele käändesüsteemi käsitlevat väitekirja. Doktoreerumise järele kutsuti Agu Künnap Eestisse tagasi. Tema järele on praegu eesti keele lektoriks Helsingi ülikooli juures Helga Laanpera, samuti praegusest Eestist pärinev noorem keeleteadlane.

EPL 20. jaanuaril 1973

USA-isolatsioonism?

Ameerika Ühendriigid on viimase aastakümnel kannud tugevaid kaotusi oma poliitikas, mis on suunatud olnud teiste rahvaste vabaduse kaitsmisele kommunistliku agressiooni vastu. Peale materiaalse ja füüsilise kaotuste Vietnami sõjas, milline on olnud üks selle poliitika avaldusi, on USA kaotanud ka suure osa sellest good-willist, mis traditsiooniliselt on demokraatlikus maailmas eksisteerinud riigi vastu, kes kahes maailmasõjas on päästnud Euroopa vabaduse ja kultuuri.

Needsamad rahvad, kes praegu naudivad vabadust sõna tähenduses mõttes USA eneseohverduse armust, mitte ainult ei kriitiseeri teravalt Ühendriikide, vaid nende juures esinevad tendentsid selle ma vihkamiseks. Seda isegi nendes maades, millised pärast sõda jalgaed tüüsti Marshalli-abiga. Sel lihtsal põhjusel, et USA, sõja võitja, on pärast sõja propagandalahingu kaotanud endisest liitlasest kasvanud uuele vastasele.

Vastasele, kes ei kulutanud raha kellegi julgadele aitamiseks, vaid rakendas oma ressursid totaalsete propagandaks ja edasirelvastumiseks.

Kõige selle taustal ei ole ime, kui Ühendriikides jälle pead tõstavad isolatsioonistid nn. uue isolatsioonismi ideed esitama. Las meil lähendada ise oma asjad, igaküsimise aja, kelle vastu kogu läänemaailma koos idaga on viimasel aastal tõrjutanud. Vähemalt on Washingtoni sammud järk-järgult suundunud väliskustustele vähendamisele või koguni likvideerimisele ja juttugi ei ole enam samast maailma südametunnistuse märgimise, millist eeldab Trumanidoktriin. Kohustusel Vietnami sõja laadis on nimelt kujunenud äärmiselt koormavaks igas mõttes, kuigi teisel pool on selge, et USA lahkmisel Indo-Hiinas on tõenäoliselt vaid ajutisus, mil need alad tõmmatakse lõplikult kommunistlikku sfääri.

USA-le on küsimuseks, kui võrd selline vastaspoole mõju kasvamine Euraasia kontinendil võib levida ka Aafrikas ja Lõuna-Ameerikas ning muutuda sellega talle julgeolekuprobleemiks, millest mööda minna ei saa.

Raamatus "A New Isolationism — Threat or Promise?" astub prof.

Robert Tucker välja USA isoleerimise eest ja toetub seejuures seisukohale, et midagi ei saa ohustada USA-d tema "oma" poolkeral. Vähemalt ei ohusta tema arvates N. Liit isoleerunud USA-id rohkem kui praegu, kus USA garanteerib ka teiste rahvaste vabadust. Muidugi on USA-s ka palju neid, kes arvavad teisiti, sest üksikjuht USA ei saa enam arvestada pikemas perspektiivis oma Euroopa liitlastega, kes on sunnitud ajama mingit olu poliitikat isenda naha päästmiseks, aktepteerima N. Liidu mõju või siis omakorda relvastuma sellisel määral, et seda alluvusevahetkorda ära hoida.

Et see toob tohutuid majanduslikke probleeme, on samuti selge. Igal juhul tähendaks Euroopa üliarenenud tööstuse sattumine N. Liidu kontrolli alla saatustlikku ohtu ka läänepoolkera-maailma USA-ga eesotsas.

USA isolatsioonideid kannavad vasakradikaalsed elendimid, mis aga ei tähenda nende ideedele sümpaatilise puudumist ka teatud kodanlike ringkondades. Nii võib iga järgmine president radikaalselt muuta USA hoiakut välismaailma suhtes — seekord ei tulnud aga rahvas valida MvGovernit, kes oli üllähedalt just vasakradikaalse poliitilise ja ka isolatsioonimile.

USA arengut peab siin eriti erksalt jälgima Euroopa, kes Vietnami-propaganda varjus ei ole nagu märganudki isema probleeme. Mee juhtub siis, kui USA otsustab lahku Euroopast ja Atlandi-pakist? Usna huvita on ka see vastuskoos, mis on valitsemas vasakradikaalsed isoleerimisideed ja arengumaade abistamisnõuetel vahel. Eks tähenda ju isolatsioon ka igasuguse välisabi lõpetamist, olgu see siis rikastele või vaestele — selle asemel saavad astuda vaid puhtmajanduslikud krediidid kaubaostjale.

Tuleb meles pida, et ka siin on Euroopa vasakpoolsetest ringkondadest just USA arengumaade abi kujutatud "uusimperialismina", samal ajal kui mingit kriitikat ei osutata kommunistimaade vastavale abile, mis erinevalt USA-le eeskätt antakse relvadeks.

USA isolatsioonismile üleminek võiks igal juhul ideoloogiliselt olla vaid kommunistlikule maailmale. Nendele oleksid sellega kõik teed läände lahti, samuti, ita jõu-nasse ja põhja. Raske on uskuda, et Washingtoni ni kaugele saaks minna, kuna siis oleks praegune jõudude tasakaal lõppenud vastaspoole kasuks. Olgu siis USA poliitilised pettumused oma liitlasrahvastele ükski kui suured. Mängus on lõppudelõpuks ka oma nahk.

KLA

VÄLISKOMMENTAAR

LÄHIS-IDA TULEVIKUST

Kindlate andmete kohaselt olid Egiptus ja Iisrael mõõdunud aasta varasügisel valmis nn. "ühedasteks läbirääkimisteks" Suessi kanali avamise asjus. Ent palestiina araablaste terroristlik kallaletung Oülmia märgudest osavõtnud Iisraeli meeskonnale 5. septembril Münchenis tõmbas kriipsu igasugusele rahulesele kontaktile Iisraeli ja ühegi araabiarilgi vahel.

Tõenäolikuks oligi see terroristide peaeesmärgiks ja neil läks korda seda ka saavutada. Terroristide avalik ülistamine araabiarilikes tökes-fas mitte ainult rahulolevaksimise väljasaatide Lähis-Idas, vaid elustas uuesti pinevuse tõusu seal. Seda näitavad palestiinlaste sagedased salarünnakud Iisraelile tema lähemaest naabermaadest Liibanonist ja Süüriast.

Iisraelil läks aegamööda siiski korda oma jõuliste karistussõdade palestiina terrorijõudude tegevust pidurdada. Liibanoni valitsusvõimud olid lõpuks sunnitud võima ebatavaliselt ranged abinõud palestiina sisse tegevuve lämmatamiseks, kuna nende retked üle Iisraeli piiri tõid Liibanoni rasked kaotusi Iisraeli vastulööklite tagajärjel.

Piiri teises osas on viimati Süüria ja Iisrael pidanud lühidalt, kuid ägedaid võitlusi. Põhjuseks olid palestiina sissirühmade terroristlikud aktsioonid Iisraeli vastu nende peidupaikadest Süürias, täpselt samuti nagu see oli sündinud baasidest Jordaanias, kuni kuningas Hussein 1970 septembris purustas palestiinlaste võitlusgruppi, kellele tegevus ohustas tema enese võimu.

Nõukogude relvasaadetiste silmapaistev suurennimine Süüriale pärast venelaste väljasaatmist Egiptusest mõõdunud suvel põhjustas loomuliku spekulatsiooni, et võitlused siin muutuvad ulatuslikumaks. Süüria sõjaväeline juhtkond on siiski jäänud äraotavale seisukohale, kartes nähtavasti Iisraeli üleolekut vähemalt täna.

Iisraeli peaprobleemiks naabermaade suhtes on ikkagi vahakord Egiptusega. Mida seal võib oodata, sellest kõneles president Sadat uue aasta algul. Ta holatas oma 35 miljoni kaasmaalast, et egiptuse rahvas seisvat nüüd "ajaloosilist suurima katsumise" ees. Tulevikus ous viivat sõtta ja mingit muud teed polevat olemas.

Tunnialajaks kõnes puudutas Sadat ühtlasi paljusid kriise, mis viimastel kuudel on vapastunud Egiptusest, märkides sagedasi üllatavate rahutusi, kokkupõrkeid üllatavate muhameedlaste vahel ning parlamendi teravat arvustust valitsuse poliitika vastu. Ülestunnistusest jäi mulje, et siserahkustest hoolimata on Sadat säilitanud kogu poliitilise võimu. Mitmesugused kriisid on talle olnud ainult abinõuks, et jagu saada oma vastasest tavalisest tõhusamal viisil.

Sadat ütles ennast olevat veendunud, et sõda Iisraeliga on vältimatu. Seda silmas pidades on ta teinud korralduse eriliste "sõjakomisjonide" kujudamiseks kogu Süüria ja Liibiga, et võimaldada pikemat sõjapida-mist.

Nagu mitmes varasemas kõnes, ründas Sadat nüüdki nii Iisraeli kui Ühendriike, lubades võidelda mõlemate vastu. Mõõdunud suvest saadik lahenedud suhteid N. Liiduga puudutas ta ainult lühidalt mööda minnes. Egiptus peab kinni sõbrusest N. Liiduga, aga meil tuleb arvestada ka tingimusi, nagu need meie sõprade juures on kujunenud, seletas Sadat. Vihihe käis ilmselt pingelansuge ja kokkuleppe vaimu kohta, mis on hakanud kehtima N. Liidu ja USA vahel.

Edasi mõõnis Sadat, et N. Liit pole andnud ofensiivset relvi, mida Egiptus vajab kallaletungisõjaks Iisraeli vastu. Aga ta lisas, et Egiptus teeb jatkuvaid pingutusi tähendatud relvade saamiseks.

Araabia maailmas oodati üldiselt, et oma uue aasta kõnes esitab Sadat täiesti uude strateegilise kava konflikt lahendamiseks Iisraeliga. Tema otsust eriliste sõjakomisjonide ellukutsumiseks saab aga vaevalt pidada mingiks pöördeliseks abinõuks, et egiptuse rahvast ette valmistada relvastatud kokkupõrkeks Iisraeliga.

Sadati värske kõne märgib tegelikult üksnes seda, et ta on tagasi läinud varasemale rasele seisukohale, et sõda Iisraeliga on paratamatu, iga-

tahes ei leidunud tema kõnes vähimatki vihjet sellele, et konflikt lahendamine oleks võimalik poliitilisel teel. Aga Sadat on varemgi olnud sõjakas, nagu siis, kui ta juba aasta 1971 kuulutas "otsustavaks aastaks".

Ennustus ei pidanud sugugi paika ja seepärast võtavad paljud nüüdki tema uut sõjakust väga skeptiliselt. Ent leidub muidugi küllalt ka neid, kes Sadati kõnet peavad signaaliks uuele sõjale Lähis-Idas.

A.K.

REFLEKSID

■ "AARIA TÕU" ESINDAJAD Hitleri ümber elasid, nagu tagantjärele ilmutasid paljastust selgub, üsnagi kõlvatult elu aga olnud need "puhas-te ideaalide kandjad", kellenä neid rahvale tutvustati. Hans Peter Bleuel on kirjutanud raamatu "Das saubere Reich" Münchenis (Puhtam Riik), mis käsitleb, nagu alapealkirjil "Kolmanda Riigi kõlbeline elu teooriat ja praktist".

Raamat toob kaasaegsete jutustuste ja dokumentide alusel näideid riigifüütereit igapäevast elust, ka selles "perekonnelust", mis kuulus nende armukestele. Näiteks pühendas kurikuulus Himmler, kontentratsioonilaagrite-minister, sageli terve päeva perekonnale, s.o. armukestele ja sellega sündinud lastele.

Naine ja seaduslik tütar muidugi elasid nende teises kodus. Mais 1943 usaldas Himmler oma Tartust pärinevale masseerijale Kerstenile, et Hitler on lubanud pärast sõda sisse seada kahenaisepidamist. Mitte üldiselt, vaid kui autasu sõjakangelastele ja Saksa Risti ning Raudristi rüütlitele.

Seemsa Himmler kirjutas oma päevakäiku 6. aprillil 1942: "Korraldame mehele on ebavärdilise võrgutada alaealisi tütarlast ja teda kergetemisel hukatuse viia ning sellega meie rahvalt ära võtta tulevast abikaasast ja laste ema".

Bleueli natsi-lugude juures kohtame ka üht cesti naist ja nimelt ühenduses Hitleri lähedase mehe Leyga: üks kaasaegne jutustab Ley harjumusest ka küllaliste paljastada oma naise erakordset ilu — ta ei pörknu tagasi rebida naisel riided selle küllaliste ees, vaatamata selle protestidele ja nutule.

Naine olevat kurnatud, et ta mees on metsik loom, kes ühel päeval ta võibolla ära tapab. Siiski lõppes asi teisiti — naise enesetapuga. Ja siin tuleb mängu eestlane: "Leinav lesk otsis tütrele nukk-lüsa noore eestlana juures". Kes oli see daam, kes nii kõrgelt natsikotta tiiva alla lendas? Piinlik on tema pärast. Nagu saksa rahval oma toonaste juhtide pärast.

■ NAGU IGAL RAHVAL, on ka eestlastel mitmetahuline hoiak. Üks üsna isearalik selline on jäänud tähelepanemata mõõdunud aasta puhkuse ajal, mil Eeskilstuna ajalehes "Folket" (s) Andres Küngi tähelepanu äratanud raamatut "Estland — en studie i imperialismen" arvustas kaasmaalane Jüri Seim (4. aug.). Kes sootuks mitte ei ole rahul autori vaatevinkliga, et tema sünnimaal on langenud vene imperialismi ohvriks.

J. Seim leiab, et Küng ei analüüsi riigi mõistlikult ja konstateerib: "Autor ei suuda ühtki veenavat tõendit majandusliku Sovjeti-Eesti väljakurnamise kohta esitada, mis mõnelegi lugejale muidu olnuks kaaluvaks tõendiks imperialismile. Kui Küng töötanuks marksistlikul alusel

siis märganuks ta seda puudust enne raamatut trükkimiseks. Raamat oleks siis kindlasti saanud mõne teise pealkirja või vähemalt küsimärgi praeguse tiitli taha".

Seim leiab, et eriti N. Liidu julgeolekupoliitilist motiivi Baltikumis anastamisel tulnaks lähemalt uurida. Tsasti-Vene ja Nõukogude Vene välispoliitilised motiivid on läbi ajaloo nimelt sarnased.

Miks just Balti riigid kõigest N. Liidu poolt vallutatud aladest pärast Teist Maailmasõda ei saanud süülditad vahemalt formaalselt iseseisvust, küsib Seim, leides et siin just märgib sisse julgeolekupoliitika. Ta arvab, et Küngi kannavad poliitilised eelarvamused.

■ JÜRI SEIMI KÜSIMUSELE, miks Balti riigid pärast Teist Maailmasõda ei saanud sateidid-stantust, on üsnagi lihtne vastata. Kõigepealt loomust anastamine vormiliselt juba enne sõja puhkemist ja Stalini-Hitleri saalepingu alusel, milles mõlemad diktatorid oma jao said Euroopas. Julgeolekumotiiv oli silmakirjalik ettekiäine nagu Soome Talvesõja puhul.

Kremile oli otustav taasi-impeeriumi taastamine endistes ja veel laiemates piirides. Stalini anastamised küsids järkudes: ka Eesti, Läti ja Leedu olid mõni kuu pärast lavastatud "üleostus" faktilised sateidid. Kui Stalini oma teisi pärast sõjaageid sateidile vormiliselt N. Liiduga ei liitnud, siis oli põhjuseks välispoliitilised kaalutlused, mitte see, et anastamine plaanis poleks olnud. See on seda ka praegu, sest Kremi suudab oma aega ka kaudu oodata.

Mis majanduslikku väljakurnamist puutub, siis tuleks kaesoleval juhul kahtlejalte soovitada praktilist okkupatsiooni aldamist — siis võibolla saab ka väljaspoolt tulnud marksistlik vaatlaja oma tõendid ja omal nahal.

Kj.

EESTI PÄEVALEHT

Eestiska Dagbladet
Pestimeetaja Juhon Kokla
Vastutav väljaandja
(ansv. utg.)
Arvi Moor

Toimetaja ja talitus:
EESTI MAJAS Stockholmis:
Wallington 32, 1 tr.
Postiaadress: Box 667
101 29 Stockholm 1
Telefon 21 84 46

Toimetaja Eeskilstunas Jüri Aus
Aadr. Eesti Päevaleht, Box 120,
331 02 Eeskilstuna, tel. 016/14 77 72
Tellimispöistgi nr. 15 67 70-0
Kuulutusarvete postigiro 60 59 00-0,
Eesti Päevaleht Förlägs AB,
Stockholm

Tellimishinnad:
Aasta kr. 158-
Termin (4 kuud) kr. 57-
Kuu kr. 16-

Väljaandja EESTI PÄEVALEHT
FÖRLÄGS AB
Trükkija: Eeskilstuna-Kurirens
Tryckeri AB Eeskilstuna 1973

Ökumeeniline teenistus Storkyrkas

Seoses internatsionaalsel palvelenidalaaga peetakse ka tänavu ökumeeniline jumalateenistus pühapäeval, 21. jaan. kl. 18 Stockholmis Storkyrkas, mis asub vanalinna.

Peaegu kõik siserändajad kirikud võtavad sellest jumalateenistusest osa ni võimalikkude kui ka koguduse poole.

Eestlaste poolt esinevad ülempreester Arbo Nael kõnega ja peapiskop

SIIT ja SEALT

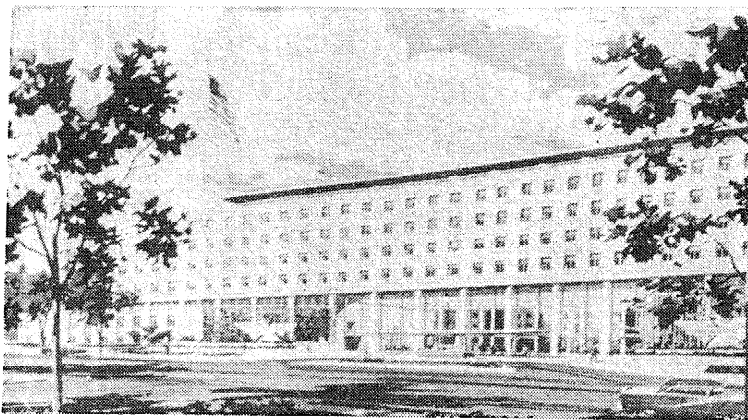
- Books Abroad kirjanduslikust sümpoosionist New Yorgis võtsid osa prof. Aleksander Aspel, mag. phil. Maff Jürma, dr. phil. Mardi Valgemäe ja mag. A. Jüriado.
- Indias Bangalore viibis praegu ingliskeelse lasteraamatu "Granny and Tina" autor Linda Jung-Spack, kelle eesmärgiks on lähemalt tutvuda indiaalse elu ja kultuuriga.

Konrad Veem palvega. Peale selle laulab EELK Stockholmis Peapiskopliku koguduse koor Jüri Raidi juhatusel ka juula.

*Gümn. noortele-vanadele
Täienduskeskkool käiku
Eesti keel rootslastele*

Hind köites kr. 35:–, USA-s \$ 7.50. Tellida: Institutionen för Finsk-Ugriska Språk, Sankt Olofsgatan 1 A, 752 35 Uppsala tel. 018/13 65 06
nigro 18 54 25-6.

Ilmu

USA väliministeerium, State Department, kuhu jooksevad kokku maailmapoliitika näidid.

Ilmar Külvet:

Suurlinn väikelinna tempoga Muljeid USA pealinnast

Washingtoni asus möödunud aastal elama näitekirjanik ja ajakirjanik Ilmar Külvet ühenduses tööle asumi-
sega Ameerika Hääle eesti osakonnas. Ta on ustulnuna silmadega vaadanud Ühendriikide pealinna elu ja
jutustab sellest oma endise ajalehe "Vaba Eestlase" veergudel. Kuna see pilt "Nixon'i kodukohast" on ka
siinpool ookeani huvitav, siis avaldame selle kokkuvõtlikult.

Üks ja teine vanadest tuttavatest on kirja või telefoni teel esitanud selliseid küsimusi nagu: "Kas teile on juba tänaval kallale tungitud? Kas kannad enesekaitseks revolvril või pead hundikoera ja kuidas need Mao Tsetungi pandakarud ka Washingtoni loomaaias elavad?"

Ei, meile pole küll esimese aasta jooksul keegi kallale kippunud, kuid mitmetel teistel eestlastel, vanematel washingtonlastel, on ebameeldivaid kogemusi. Mõni aasta tagasi oli neegripoiss nõudnud otse Kapitooliumi kõrval ühelt eestlasest relvaga ähvardades, et ta kaasaoleva raha üle annaks. Eestlane jäi rahulikult ja hakkas noorukit tasa-targu noomima:

"Noor mees, mine ja õpi parem mingi amet selgeks. Rõõvimiseks satud varem või hiljem trillidele tahha." Poiss jähknu kuulama, lõõnud silmad maha ja ütelnud lõpuks, et eks see ole tõsi jah. Vabandand ei siis võõras, see olnud tal esimese kord ja ega ta enam ei proovi.

Läinud siis häbelikult minema. Aga see oli erand. Alles mõned kuud tagasi tulistas üks kuueetse- kümne aastane neegripoiss täie päevavalguse ajal surnuks "Ameerika Hääle" vene osakonna toimetaja, kes oli läinud töökohta suhtelise läheduses parkeritud auto juurde. See oli sõbraliku loomuga vana kooli harilane ja arvatakse, et temagi püüdis rõõviat valkelt venna oma eluviisi parandamiseks...

Vaevalt möödud päeva, millal ajalehtedest ei hakka silma kirjutused kallaltungidest, vägistamistest või rõõvimistest.

"Washington Post" avaldab igapäev loetelu kõigist linna piirides toimunud kuritegudest, ning see veerg venib puhuti küllaltki pikaks. Nii nagu teisteski suuremates USA linnades toimub siingi lõviosa kuritegevusest neegrilinnades, kuhu valged vaevalt kunagi jalga tõstavad ja ehkki kaugeleiki kõik kallaltungijad pole neegrid, on siiski statistika peamiseks kõrgaks ajaks neegrite kuritegevus neegrite vastu.

Väga palju on neid juhtumusi. Võib juhtuda, et oht varitseb otse Valge Maja külje all täies päevavalguses, kuid samas pole ka võimatut, et valge mees läheb õhtuhämaruses neegrite rajooni, lehitab peos rahapaskat, kuulutab käärarikalt, et tema arvates tuleksid kõik neegrid Aafrikasse tagasi saata – ning talle ei juhtu midagi.

Üldiselt on aga siiski kasulik meele pida, et Washington on dzung-
nagu enamuse teisi Ühendriikide

suurlinnu – ja dzunglis tuleb liikuda ettevaatlikult.

Kord aastaid tagasi Washingtoni külastades sõidutas sõber mind ringi valitsushoonete ja monumentide vahel, lükustas siis autoksed ja pöör-
dus pisut kõrvalde.

Hetke pärast tundus kontrast uskmatuna – me olime sattunud kõige viletsamasse neegrilinnas-
lagunevate osmikute, räpaste laste ja rentisil lamavate joodikute hulka.

Vähe oli mul tookord aimu, et tööülesanded teevad mind kord Ühendriikide pealinna alalisteks elanikuks ja veelgi vähem aimasin seda, et mu elukohaks kujuneb just see sama nurg administrative linnaosa ja Potomaci jõe vahel, kust sõbraga luskatund autos läbi sõitsime.

Ma ei ole autosõitja, kuid ka siis kui ma auto omaksin, et tarvitseks mul seda enam lükustada, sest ümbrus on siin vahepeal tundmatuseni muutunud. Osmikud lammutati juba mitu aastat tagasi ja see neegritest paigutati teistesse linnadesse uuttes majadesse, mida nad nüüd on jõudnud osaliselt juba uuteks slumideks muuta. Asemele kerksid mood-
s, järjest tõusvate ümbristega korterimajad, müüridena ümbristatud ujumiskvartalid ja ajakohased äride kvartalid. See on muutunud eelista-
tud elamiskohaks üle keskmise astme jõudnud riigiteenijale, kes võit-
vad siin igapäev jalutada tööle ja tagasi.

Ka minul on töökoht kodust ainult kümme minutit jalutuskäigu kaugusel ja kuna eestikeelsed raadiosad lähevad juba kella kümne ajal hommikul eestriisse (Eestis on siis kell kuus õhtul), asun nende ettevalmistamiseks juba varajase hommikutunnil toimetuse poole teele.

Tänavad on siis veel inimühjad, kuid julgestuslikust seisukohast läheduses võib seda pidada väga kindlaks ajaks. Kuritegelik element – narkomaanid ja teised – on tuntud seepoolest, et nad armastavad kauna magada ja asuvad alles õhtul oma saagiretketele. Me korteriknast pais-
tat Potomaci jõgi, mis eemalt jätab päris nägusa mulje, kuid kaldalt vaadates leiad, et kadunud president Kennedy oli peaaegu õigus kui ta ütles: "See kes Potomacisse kukub ei upu, vaid lahustub." Ja seda sellest hoolimata, et Washingtoni peaaegu poolegi elukeskkonda saasta-
vaid tõstusi. Ole kogu Ameerika tuntud Arene Stage'i ja Kriegeri teatrid asuvad peaaegu kõrvalmajas

ja südalinnas äriderajooni on ilusa il-
maga paras jalutada.

Meie elu Washingtonis kulgeb peamiselt kolme linnaosa vahel. Esiteks valitsusasutuste rajoon, kus asub ka elukoht ja mis annab Washingtonile erilise omapära, ilu, uhkuse ja suurema osa elatise.

Teiseks keslinna äride piirkond, mis jääb Valge Maja lähedale ja kolmandaks Georgetown – Washing-
toni vanim osa kitsaste tänavate, iid-
sete hoonete, eksklusiivsete kauplus-
te, huvitavaid restorane, boheemlas-
liku rahva ja alalist liiksummiku-
tega. See on nagu New Yorgi Green-
wich Village miniatüüres väljaandes ja me ei oska kuidagi seletada, mill-
ne võlvuim meid ikka ja jälle sinna tõmbab, ilma et meil üldse seal oleks mingit praktilist asjatoimetamist.

Üleajunud on Washingtoni –
moodsad eeslinnad ja neegrite linna-
sad – on meile suhteliselt või täiesti võõrad.

Tegelikult elab aga valdav osa Washingtoni linnas töötajast just eeslinnas, kus kinnisvararahinad on kindlasti määramatult kui Toron-
to kui mitte kallimad. Suureks probleemiks on aga siin transpordilolud.

Avalik transport jätab Ühendri-
ikide pealinnas palju soovida ja al-
maaraudest ehitamine näib nihku-
vat vaid tigusammul.

Muidugi on kõik eeslinnas elanik-
autosõitjad, kuid siin on jällegi probleemiks parkimiskoha leidmine. Nii ei ole Washingtonis mingiks har-
luduseks kui riigiametnik, kelle töö algab kell 9 hommikul sõidab juba kella viieks kohale, et töökohta suhte-
lises läheduses autole paika leida. Siis püüab ta veel paar tundi autos tikkuda enne, kui on aeg asuda oma tööla juurde. Kuivõrd selline pingutus mõjub tööjõudlusele – sel-
le kohta võib vaid oletusi teha.

Eestlasi ei ole Washingtonis pal-
ju – võibolla paarisaia ümber – ja enamuse nendest on riigiteenijad.

Tegutseb kaiks kogudust ja Eesti Seits, kus korraldatakse vahetevahel kokkutulekuid.

Washington – suurlinn väikelinna elutempoga – on paljude hinnangul üks imposantemaid ja ilusamaid Ameerika Ühendriikides, ning kahtle-
matu eripärase õhkkonnaga.

Ehitusmäärsed ei luba sel muutu-
da vulgaarses pilvelõhkujate-
saks ja peaaegu igal sammul on sel-
gesti tunda üle suure ja eduka rah-
va ajaloo hingust.

"Times" avaldas terava artikli PALME VASTU

LONDON (EPL) – Inglise kuulsaim ajaleht "The Times" kritiseerib suure teravusega Rootsi peaministri Olof Palme avaldusi seoses ameerika pommitamisega Vietnamis. Juhtkirjaküljel kirjutab neljaveerulise pealkirja all Stalini epohhi kirjeldava raamatu "suur terror" autor, tuntud ajaloolane Robert Conquest, et Rootsis on käimas hirmutamisprom-
paganda ja leiab, et Palme meetod võrrelda Vietnami-pommitamisi hirmutegudega Guernicas, Oradouris j.m. on "ülespuhumine ja teesklus".

Robert Conquest leiab, et sotsiaal-
demokraatidel Rootsis ei ole põhjust eriti uhked olla välispoliitilistes küsi-
mustes ja ironiseerib, et rootsi are-
nigmaadeabi esijoones läheb maadele, kus "rahvas" seda jagab, nagu Kuuba ja Põhja-Vietnam:

— Ah, ma mõistan – rahvavalit-
suse sotsiaaldemokraatlik definitsioon tähendab maid, kus sotsiaal-
demokraadid juba ammu on hukat-
ud ja siise seatud totalitaarne leni-
nistlik autoritaarne juhtimine".

Conquest leiab, et muidugi on ülil-
mal määral võimalik argumenteerida pommitamiste vastu sellisel kujul, kuid täiskasvanud inimestele peab jääma võimalus seisukoha võtmiseks, ilma et tarvitseks laskuda järele-
propagandas. Conquest tuleb siin meelde George Orwelli, kes võitles Hispaanias Franco vastu ja sai ka haavata, kuid kirjutades, et teda ei hirmutanud mitte kõige enam vägi-
vald kohapeal, vaid just lääne vases-
luse otskohene taganemine "hirmu-
propaganda mentaalsesse urkasse".

Mitmesugused arvamusid Vietna-
mi kohta on loomulikud. Ei saa aga sallida, et fakte väänatakse, et luua mingit hingetut panikalist põgene-
mist koos rumalate rootsi sigade Olof Ülespuhutuse ja Gunnar Tees-
leja" kriitikut Conquest meenutades Orwelli sigade-farmi eeskujusid.

Svenska Dagbladet leiab, et Ti-
mesi artiklis on mõeldud rootsi peaministrit ja Vietnami-liikumise

keskset kuhu prof. Gunnar Myrda-
li, kellele on meenutanud, et ta istub Ameerika sõjajõudade uur-
mise komitees koos N. Vene kolu-
niku Smirnoviga, kes orjalaagrisse mõistis kirjanik Sinavski.

KA HOLLANDI KRITISEERIB

Ka Hollandi suurajakiri "Accent" kritiseerib Olof Palmet ja leiab, et Rootsi peaministri võrdlused on ebakohased. Vasakpoolne ajakiri ütles m.h. et ei ole aga põsset talle pahaks panna, kuna praegusel peaministril ei tulnud kunagi endal natsi-Saksamaa uras-
hiimi all oma eluga riskerida kan-
natajate päästmiseks:

— Noor Sven Olof Joachim Pal-
me, rikaste vanemate laps, sõja ajal internaatkoolis Sigtunas, nägi Teise maailmasõja tumeid külge vaid selles, et ta ei saanud oma puhkust Shveitsis veeta. Parem oleks, kui Rootsi peaminister praegu oleks ettevaatlikum Hitleri-rez-
hiimi meenutamisel ja oma moraal-
se kohuse täitmisel. Sõbralikult üteldes ei olud Rootsi tookord just võitlejate esirinnas Hitleri massmõrvede pidurdamiseks ja lõ-
petamiseks. See Rootsi neutraliteet, millelepraegune peaminister toetub ja mille najal ta tahab ameeriklasi õpetada nende sõjapidamises, lubas neljakümne aastat tagasi sõja-
järgse transpordile vaba tee läbi Rootsi varustamiseks Hitleri sõjato-
st suurt hulgal vajalike maa-
põuevaradega.

■ MAAILMA SUURIM RAHA-
TAHT trükiti Saksamaal suure infla-
tsiooni päevil pärast 1 maailmasõda. Sellest möödub tänavu 50 aastat. Ra-
hataht kandis kirja: "Einhundert Bil-
lionen Mark" (100 biljonit marka), arv 14 nulliga lõpus. Selle eest sai öste paar pükse – kui juhtus olema õnne. Tollal maksis kõik rukkileiba 600 miljardit marka, üks kanamuna

390 miljardit marka. Rahakurs lang-
es sügisepoole suve niivõrd kiiresti, et riik ei jõudnud küllalt trükkida uut raha.

■ VITAMIINIDE ÜLESÖÖMINE võib olla ebatervislik, teatas toidu-
ja arstiteie valitsus Washingtonis aasta lõpul. Multivitaminide valmis-
tatajate tehti ettepanek, et nad vita-
miinide kapslis vähendaksid A ja D
vitamiini hulka. Mõnes multivita-
miinis olevat A vitamiini 10 korda rohkem kui tarvis ja D vitamiini isegi kuni 60 korda ülearu. Toidu- ja arsti-
meie valitsuse seletusel liigne A vita-
miinide sissevõtmine võib põhjustada lastel kasvu kinnijäämist, survet peas, naha kuivamist ja peavalu. Liigne D vitamiini tarvitamine võib põhjustada neeruhalgusi ja lastel vaimset ning kehalist kängumist. Soovitatakse, et A vitamiini võib võtta maksimaalselt 10.000 rahvusvahel-
list ühikunit ja D vitamiini 400 ühikunit.

Leinateateid

Eestis suri 24. detsembril dipl. ins. Eugen Laino, sünd. 7. aprillil 1913.

Tartus suri 6. detsembril Paul Johann Karl Kaseoru (end. Birkent-
hal), sünd. 19. nov. 1905 Tarvastus.

Greenvilles USA-s suri 31. det-
sembril Amalie Prii, sünd. 14. aprillil 1889 Juurus.

Tartumaal suri 29. detsembril Ida Siving, n. na Sutt.

New Yorgis suri 31. detsembril Jaan Nõmmik, sünd. 31. det. 1918 Kuressaare.

Ühendriikides suri Priidil Peeter-
son.

Torontos suri 1. jaanuaril Erich Kalmar, sünd. 6. nov. 1916 Tsoorus.

Portlandis, Oregoni osariigis USA-s, suri 5. jaanuaril Hugo Vainapuu.

Prince Rupertis Kanadas, suri 30. detsembril Martin Otto, sünd. 1921 Narvas.

Miamis, USA-s, suri 4. jaanuaril Aleksander Saastoid, sünd. 23. juunil 1895 Saaremaa.

Thunder Bay's, Ontario provintsis Kanadas, suri 26. detsembril Vladimir (Jüri) Vassiljev, sünd. 25. det. 1927 Laura vallas.

Kanadas suri Leida Köverik.

■ JAN PALAC HON TSHENHI NOOR RAHVUSKANGELANE, kes suri 16. jaanuaril 1969. Ta valas enese petrooleumiga üle ja süttas siis ti-
kuga tule – protestiks Nõukogude Liidu invasioonile Tsheshloslovaki-
as. Winniepeis Kanadas asub arvukalt tshehhe ja nad on otsustanud Winnipei linna üttes seada aumäe Jan Palachile eeloleval kevadel. praegu püütakse selleks taolida linnava-
lituse luba.

● Vancouveris Kanadas tähist. 75-
dat sünnipäeva õigusteadlane El-
mar Tambe, end. kohtukoja pro-
kuröri abi ja presidendil kantsleiti-
line. Vancouveris tõstas ta kuni pensioneerimiseni ühe haigla raa-
matupildaja.

Eesti keele õpetust võimalik korraldada ROOTSI KOOLIS

Kui eestlased omal ajal koos teiste põgenikludgeda saabusid Rootsi, jäid ametivõimud ootama meie üherraalvõimust ja kujunemist "headeks rootslasteks". Et välismaalased olid senini olnud suureks harulduseks siin maal, ei teatud arvata, et nende omakultuuril võib olla väärtusi, mis rikastaksid pärismaalaste kultuuri. Seega ei olnud ka põhjust kõike seda võõrapärast rahaliselt toetada. Ja mis puutub muusse abisse, ei mäleta nende ridade kirjutaja, et meie lapsed oleksid rootsi koolides saanud mingisuguseid järeleaitamistunde ametlikus korras, ei rootsi keeles ega oma emakeeles. Tänu viimase aastakümne suurele siserändajate voolule on olukord mitmeti paranenud.

Põhikooli õppekava (Läroplan för grundskolan, 1969) näeb ette mitmesugust abi siserändajatele lastele. Et eesti lapsed valitsevad kõik rootsi keelt, jätame kõrvale need punktid, mis puudutavad ettevalmistavaid kursusi ja eri liiki järeleaitamistunde. Õpetust emakeeles võivad nõuda need lapsed, kelle vanematest nõuda ühel või enam keeleks muu keel kui rootsi keel.

See õpetus on vabatahtlik ja hõlmab kaks nädalatundit, asendades vastava arvu tunde muudes ainetes. Grupis peab olema vähemalt 3 õpilast (erandlikult lubatakse veel vähesemaid grappe, kui on raskusi näit. kommunikatsioonidega) ja see võib koosneda õpilastest eri tasemel ja eri koolidest. III klassis ja kõrgemas klassides saavad õpilased kevadpoolaastalt hindade ka emakeeles.

Siin on tegemist suurepärase alternatiiviga/kompromissiga eestikeelse ja rootsikeelse kooli vahel. Teadaolevatel andmetel on Suur-Stockholmi piirkonnas seda võimalust kasutanud vaid Skärholmenis, kus õppeaastal 1971/72 "peeti eesti kooli" kuue õpilasega kaks tundi nädalas. Sügispoolaastalt töötati kahe grupis, kevadpoolaastalt üheskoos, kuigi õpilaste tase kõikus esimese ja kuuenda klassi vahel. Et lastevanemad kuuluvad aktiivsete eestlaste hulka, omasid lapsed juba mõnevõrra rahvuslike teadmisi, mispärast õpetuse pearahk pandi eesti keele suulisele väljendamisvõimele, lugemisele ja kirjutamisvõimele. Kuuldavasti on Södertälje täienduskool liinud üle sellele koolivormile.

ERN uueaasta vastuvõtt

Eesti Rahvusnõukogu ja Balti Komitee traditsioonilisele uueaasta vastuvõule 1. jaanuaril ERN ja Balti Komitee uuesti remonteeritud ja sisustatud ruumides oli kogunenud sadakond ERN ja Balti Komitee organite liikmeid, samuti ka ti ja rootsi külalisi. ERN esimees Tõnis Kint oma rootsi- ja eestikeelsele tervitussõnavõttele viitas aastavahetusele kujunenud rahvusvahelist olukorda ja rõhutas tähtsaimaid tööülesandeid algaval aastal.

Ta ütles lõpuks: — Eesti organisatsioonide koostööd omavahel ja balti rektorite tuleb muuta veelgi harmoonilisemaks ja üksmeelsemaks. Ajalooline olukord nõuab praegu seda. Ainult lahkelideta ja ühiselt esinedes suudame meie veenda Euroopa Julguskonverentsist osavõtvaid maid ja rahvaid, et Euroopa rahu ja julgeoleku eelduseks on, et kõigepealt tagatakse ja kindlustatakse enesemääratamisvõime N. Liidu poolt orjastatud rahvastele. Ülekohtu sulet ja sõjaväelise vägivallaga anastatud Balti riikide iseseisvus tuleb taastada ning Vahel-Euroopa riigid vahetada N. Liidu satelliitriiklastest.

ERN ja Balti Komitee bürojuhataja Arvo Horm kandis ette neile organisatsioonidele aastavahetusel saanud arvukad tervitused.

Aarand Roos, kirjutise autor, andis 1971/72 õppeaastal Skärholmeni rootsi kooli juures eesti teadmisi kooli eesti õpilastele.

Käesoleva semestri alguses jagati kõigile Suur-Stockholmi põhikooli kõrgemas õpilastele ankeetlehti, kuhu tuleb märkida soovitud aine kombinatsiooni eeloleval õppeaastal. Põõrdume siinjuures lastevanemate poole üleskutsuga: kasutage antud võimalust nõuda õpetust ka eesti keeles! Madalamate astmete õpilased pöördugu selles asjas oma klassijuhataja poole või astugu ühendusse siserändajate õppeala rektori Hardy Herdmangla, tel. 44 67 70, kust saab vajaduse korral täiendavat informatsiooni. Tuleval õppeaastal võivad ka gümnaasiumi õpilased ühe võõrkeele emakeelse vastu välja vahetada.

Niluguse aktsiooni läbiviimiseks vajame muidugi eesti keele õpetajaid; Skärholmenisse ja Farstase võimalikult kohe ja sügäest alates tööndolisel paljudesse keskustesse. Eeskätt soovitakse isikuid pedagoogilise ettevalmistusega, muu kõrgema haridusega või lihtsalt "muidu sobivaid isikuid", nagu öeldakse vastavates eeskirjades. Siin võiks arvesse tulla näiteks lisatööstust sooviavd üliõpilased ja kodused perenaised — tunnid peavad nimelt olema lõpetatud kell 16.30. Tunnitatu on alamaastmel kr. 26.55, keskastmel 30.95 ja kõrgastmel 41.95. Asjast huvitatuid palutakse ennast registreerida Eesti Komitees, tel. 21 54 80.

AARAND ROOS

Liiklusõnnetus L. Vahteriga

NEW YORK (ME) — Pühade eel toimus New Jersey osariigis Bogotas oma elukoha läheduses kergem liiklusõnnetus, kus sai vigastada Vaba Eesti Komitees kauaselt esimeheks olnud mag. Leonhard Vahter. Õnnetusele temale pealesõitnud sõiduki kiirus oli nii madal, et L. Vahteril vigastusi ei olnud elukardetav ega ta vajaks siiski arstlikku abi ja siirdus seejärel kodusele ravile.

● Oldenburgis Saksamaal laulatas õp. Ed. Kigi New Yorgis eluneva skm. Endel Reinpõldi ja Saksamaa gaidetegelase Selma Kio. Endel Reinpõldi süüits pühadeks tagasi USA-sse, kuna abikaasa järgneb talle pärast ümberasumiformaliteetide korraldamist.

■ Sanitaarkapten Dr. Agu Pert USA armee Edgewood Arsenalis marylandis nimetatil Diomedistiinilise laboratooriumi psühholoogia osakonna direktoriks. Dr. Pert tegutseb uurijana.

Kohalik elu

BORÄS

Peakosoolek

Pühapäeval, 28. jaan. peab BESS oma aasta peakosooleku andistes BE Krumes, Fristadsvägen 73 C, keldrikorrusel. Alguks kl. 15. Päevakorras: 1972 tegevus- ja majandusaruanded, 1973 tegevuskava ja eelarve, valimised, põhikirja muudatusettepanek. Pärast koosolekut pakutakse kohvi. Kõik liikmed, noored ja noortesõbrad teretunud.

GÖTEBORG

Eesti Seltsi koosolek

Göteborgi Eesti Seltsi korralne aastakoosolek peetakse pühapäeval, 21. jaan. kl. 16 Eesti Majas, seltsi ruumes. Päevakorras: 1. Koosoleku rakendus, 2. 1972 aruanded, nende kinnitamine ja juhatuse vastustest vastamine, 3. 1973 tegevuskava, liikmemaksu määramine ja eelarve vastuvõtmine, 4. Hispaania villaga seosesolevad küsimused, 5. Valgeranna suvekoduga seosesolevad küsimused, 6. Põhikirja par. 20 muutmine, 7. Valimised põhikirja järgi, 8. Läbirääkimised.

Juhatus teatab, et kui määratud kellajaaks ei ilmu kohale kvoorumi jaoks vajalik arv liikmeid, peetakse koosolek pool tundi hiljem ja on otsusevõimeline kokkutulnud liikmete arvule vaatamata.

Hiiu-Saare juubelpidud

Laupäeval, 27. jaan. algusega kl. 19 toimub Munkelbäcksi seltskondlikes ruumides (endises kohas) hiiulaste-aruastel 10-nda aasta juubelpidud. Eeskavas lauagrupp "Lemmikud". Göteborgi lauamehi, Pilli Juss ja teised kohalikud jõud. Kehakinnituseks rikalik külm laud. Osavõtumaks 20.-.

Peo korraldajad paluvad aegsast tegevteerimist, kuna tänavu on ette näha "saali lõhki ajamist". Viimne registr. päev kolmapäeval, 24. jaan. tel. 53 30 06 (Engso) ja 48 14 05 (Liiva). Teretulemast!

JÖNKÖPING

Seltsi koosolek

Jönköpingi Eesti Seltsi aastapeakoosolek peetakse laupäeval, 27. jaan. kl. 15 Kristiine koi. majas tavajal aastapeakoosoleku päevakorras. Kui koosoleku alguseks kvoorumi jaoks vajalik arv liikmeid pole kohale ilmunud, peetakse samas pool tundi hiljem uus koosolek, mis on otsusevõimeline vaatamata kokkutulnud liikmete arvule.

JÖNKÖPING

PIHTKONNA KOOSOLEK

Eelgusa kl. 17.30 peetakse samas EELK Jönköpingi Pihtkonna peakosoolek kolme-aastase tegevusperioodi lõppemisel. Päevakorras aruanded, tegevuskava, liikmemaksu kindlaksmääramine, eelarve ja valimised. Pärast koosoleku lõppu mõlema organisatsiooni korraldusel ühine tasuta kohvilaud kõigile koosolekust osavõtnutele.

STOCKHOLM

Tervishoiu loeng

Esinduse naisringi tervishoiu loeng toimub neljapäeval, 25. jaan. kl. 19 REE ruumes, Sandhammsg. 1. Loengu esineb dr. Arthur Tava aktuaalsetest haigustest tänapäeval. Kohvilaud on kaetud ja naisring ootab ka külalisi.

STOCKHOLM

Edasi lükatud

Seoses eesti laste joonistatud jõulukaartide ilmumiseiga möödunud aastal, kuulutas Vääs-Eesti kirjastus välja võistluse jõulu ja uue aasta tervituste üldmaksus sõnatusega. Auhindadeks EJ Võitluse suureformaalne üldmaal "Tume õis" ja 15 graafilist lehte tuntud eesti kunstnikelt. Auhindade loomine oli ette nähtud 3. jaanuaril, kuid on edasi lükatud 23. veebr. Põhjustes on asjaolu, et post ülemere-maast ühenduses pühadega saabus Rootsi erakordse aeglusega.

Ettekandekoosolek

Eesti Teaduslik Selts Rootsis korraldab teisipäeval, 23. jaan. algusega kl. 17.30 Eesti Komitee ruumides, Wallingatan 34. ettekandekoosoleku. Kõneleb prof. Tarmo Oja teemal "Linnutee meie maailmapildis". Kõik ettekanded hüljatud, teretunud.

Spordiringvaade

PARIMAD KERGEJÕUSTIKLASED

Oleme jäänud lugejatele võidu Aini Rootsi uue pagulasekordi kettaheit-60.96, aga et nüüd on ajakirjandusse ilmunud 1972. a. kergejõustiku edetabelid, kasutame juhust tema rekordit alla kriipsutada. See andis tal- le maailmas 45-nda koha. Samades tabelites leiame esimest korda 24. aastajooksul eestlase esikohal. Viimati oli saagariks Heino Lipp kümrvõistluses, nüüd Jüri Tarmak kõrgushüppes tulemusega 2.25. Maailma 25. parima hulka kuuluvad veel Toomas Berendsen kümnevõistluses (ühiksuks, 8000 p.) ja Veljo Kuusmääe kettas (kahekümne neljas, 62.72).

EESTLASE TREINIB MAAILMA PARIMAD

Rootslaste hilgasilust kettaheit- jast Ricky Bruchst on viimaste aastate jooksul kirjutatud õige palju. Ent rootslastel on varuks veelgi kangem mees. Mullu ütles nimelt noor Kent Gardenkrantz tema mitteametliku maailmarekordi juunioridele, lennutades 15 kilost noortek- last üle 64 meetri. Melle on asi huvitav selle poolest, et Gardenkrantz treeneriks on eestlane Valdur Polding.

IDAMAISED SPORDID

Üha populaarsemaks on muutunud idamaised spordid. Üks neist on enesekaitse sport karate. Võistlus seis- neb löökides käte ja jalgadega ning kaitses nende löökide eest, kusjuures

vastast ei tohi üldse puudutada. Tal- linna Pedagoogilise Instituudi juures on karate jaoks vastav sektsioon, kus sügisel selgitati esimene meister, kelles kujunes Mart Rosmann.

Laialdasemalt tuntud on džuudo, mis kuulub olümpiamängude valik- sportide hulka. Novembris toimunud Ungdoms-SM võistlustel Jönköpingis tuli 45–51 kg poeglaste meistriks Kenn Kriisa Göteborgist.

"ÕHTUSPORT"

Spordiala, mida harrastatakse peam- iselt õhtuti ja mille esindajad muu spordiga ei tegele, on veeremäng ehk bowling. Jõuluvaheajal korral- das Sydsvenska Dagbladet seni suuri- ma võistluse üle 1300 osavõtjaga. Need mängisid "mees mehe vastu", kuid viimaks selgus võitja. Esimese voo- ru "elas üle" ja pääses teise voo- ru eestlane I. Jürvetson. Seni on eestlastest edukaimalt esinenud Har- ry Härmatis Sandvikenist, pääseda World Bowling Cup Rootsi final- võistlustele, kus ta platseerus kuue- dana. "Hõimuspõrdist" keeglimängus on Rootsi meistrivõistlustel heade tu- lumusteni jõudnud Heino ja Björn Kirs. (EPL/AR)

Regeja kirjutab

EESTI KEEL ULIKOOLIS

Ülikoolide Kantleriametikirja- se, mille leidis refereerimist 5. jaanuaril Eesti Päevalehes, ilmes seisukoht, et parem on anda täisväärtusliku õpetust üle ülikooli juures eesti kee- lesse asemel, et seda hajutada mitmetesse kohtadesse. Seisukoht võib õige olla, kuid minu arvamise järele peaks sellisel juhul õpetus toi- muma selles ülikoolilinnas, kus elab kõige rohkem eestlasi ja kus kõige enam eesti noori käib ülikoolis — seega nimelt Stockholmis ja mitte Uppsalas. Praeguses olukorras ei saa aga tõenäoliselt enam palju teha Kantleri ameti seisukoha vastu, mis- pärast oleks praktiline kui võitleksi- melle selle eest, et Uppsalas ülikool, kus korraline eesti keele õpetus on olemas, korraldaks eesti keele loen- guid ka Stockholmis. Nii saaksid Stockholmis õppivad noored eesti keelt õppida kohapeal ja tarviseksid sõita Uppsalasse vaid eksamite soori- tamiseks.

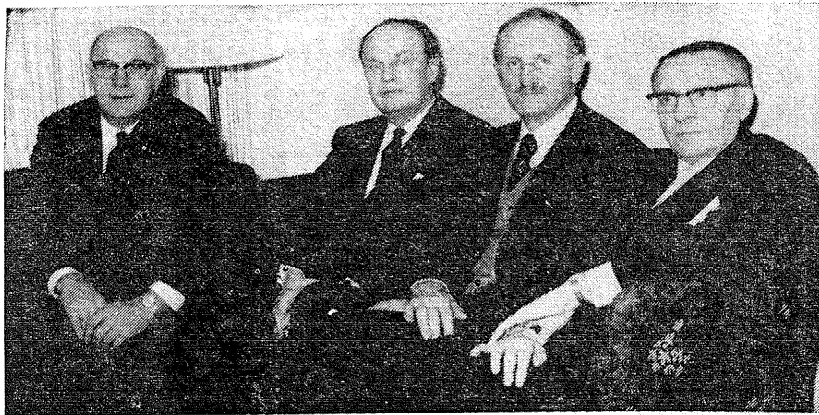
Nils Lindeberg-Lindvet

Soodustus EPL tellimisel konto- omanikele LHU-s

EESTI LAENU-Hoiu ühiseuse juhatus otsusel on liikmeil võimalik tellida Eesti Päevalehte j. eest ajalehti 20-kroonise soodustusega. Soodustust võivad saada kõik eesti hoiukontode omanikud, kelle hoiukontod 31. dets. 1972. a. oli vähemalt 1000 krooni. Igal liikonnal on kasutada ühe eesti ajalehe tellimise soodustusega. Ajaleht tuleb tellida tavajalises korras ja tellimise kvitтинг (või selle fotostaatko- pia) saata hiljemalt 31. jaanuariks 1973 Eesti Laenu-Hoiu Ühiseuse (mitte pöörduda Stockholmis Sparbanki poolel). ELHU kannab hiljem kr. 20.— vastavasse hoiukontosse ja saadab postiga sellekohase teendi.

Saata hiljemalt 31. jaan. 1973 Eesti Laenu-Hoiu Ühiseuse Box 16318 103 26 Stockholm 16

Kontoomaniku nimi
Hoiukonto nr Sünnaasta
Elukoht
Posti nr. ja koht
Lis: Eesti Päevalehe tellimise kvitтинг.

ELK Göteborgi ja Lääne-Rootsi koguduse juhatuse liikmeid koos peapiiskopiga pärast Tallinna lühikonna jumalateenistust Kristine kirikus. Kuna peapiiskopil oli samal päeval 59. sünnipäev, siis andis Villem Napp koguduse poolt lilli. Vasakult Evald Lülleste, Vello Päär, peapiiskop Konrad Veem ja Villem Napp. (Foto Kopler).

Autostraada ühelt kilomeetrilt saastub ühe aastaga loodusse 65 kg õli ja neli autokummi

Koos vihmaveega valgub nn. kiirte edelt ja autostraadadelt loodusse läbilõikes 65 kilo õlijäätmekid, kummital- mul sellisel hulgal, et see vastab nelja autokummi sisaldavusele ja mitusa da grammi metallühendite, eelkõige tina ja teisi rasked metalle. Kõike seda ühe aasta jooksul üheainsa kiomeetri pikkusel teepõlil... Asja avastas uurimus, mis pandi toime ühes Stockholmis eeslinnas.

Probleem esitati kursusel, mille korraldas Svenska Teknologiförening-en. Kõnitses oli pinnavee ostsäht- sus linnamüüruste sanitaarproblee- mistikus. Kuna linnad tänapäeval pindalalt kasvavad ja seega üha suu- remaid alasid asfalteeritakse ja hoo- nestatakse, kasvab ka vajadus ehitada nn. kiirteid teesõitude ja eeslin- nade vahel.

Tugevalt liiklustatud maanteed, mis tekitavad müra, halba õhku ja teisi häireid, tekitavad teadagi muret igale linnaplaneerijale. Mida aga se- niajani põhjalikult pole uuritud, on just see, kui võrdluse suures määral sa- tub koos vihmaveega loodusse saasta- vaid aineid, mis pärinevad tänavail, maanteedelt ja elamurajoonidest.

Tagapõhi on järgmine. Linnades esineb talvisel ühekordne roiskvete kanalisatsioonist. Torustikus transporteeritakse roiskvett elumaja- dest, tööstustest ja tänavailt. Kui seos vihmaga tuleb torustikku liiga palju vett, on puhastusjaamadel raske suurenenud veehulka läbi töötada.

Kuna moodas puhastusjaamad soori- tavad kõrgetasemelisi keemilisi pu- hastust, kus m.h. vähendatakse ka fosfori sisaldust, peetakse vihma- vett suhteliselt liiva puhtaks, et ku- lukat puhastusoperatsiooni koorma- ta. Seetõttu ehitatakse uutesse rajoo- nidesse topelttorustik, kus eraldatav- se vihmavesi või nn. pinnavesi roisk- veevast, mis nõuab põhjalikumat puha- stust.

Kui on võimalik, komplekteeritak- se vana torustiku eriliste pinnavee- torudega, eesmärgiga vähendada pu- hastusjaamade koormust. Varem suu- nati pinnavesi täiesti puhastamata mõnda järve, ent siin leiti, et auto- liiklus saastab sekundaarselt loodust õlijäätmekid ja kummi- ning metall- hioskestega.

Sellepärast soovitatakse teatud määral puhastada ka pinnaveid. Teh- nilised ressurssid on küll olemas, kuid nagu alati miljöoholuduse küsi- mustes, on olemas kõik huvist, opinioo- nist ja rahakotist.

Et kaardistada pinnavee ostsäht- sust saastamise alal ja et saada pare- mat informatsiooni autoliikluse paha- dest, tellis Rootsi riigivalitsuse organ, Styrelsen för Teknisk Utveck- ling, nendes küsimustes vastava uuri- muse. Seda juhtis tein. dr. Gunnar Söderlund. Uuriti lähemalt pinnavee koostist kahes Stockholmis eeslinnas, Vårby ja Petersbergis.

Sääti esineb nii autostraadad, tiheda liiklusega elamurajoon, ostsähtsentr- meid kui ka laeladest maakeskkonda. Uurimistulemused näitavad et tiheda autoliiklusega paikades esineb pinna- vees ka tunduvalt rohkem saastavaid aineid. Eriti märkantsid oli nähtus autostraadade läheduses, kuna auto- mootoritest paiskub teele õli ja me- tallühendeid, heitgaasidest tinaühen- deid ning autokummidest suures koguses kummitalut.

Tagasihoidliku autoliiklusega paika- dest leiti aga sellegipoolest üllatavalt palju metallühendeid. Vihma, mis lin- nade piirkonnas on suure värveli- hendite sisaldavusega, lahustab me- tallesmeid, näiteks laternaposte, traatade, katuseplekki jne. Leiti peam- iselt vase, tsingi- ja kadmiumühen- deid.

Samuti täheldati, et ägedad vihma- hood lahustavad metalliesmeid pare- mini kui näiteks uduvihm. Mida üh- gedam ja pikajallem oli sadu, seda suuremaid olid ka mõõteväärtused. Kuna Rootsis esineb äikesvihma eri- ti palju suvel, mil rahvas autodega puhkusele siirdub ja seega liiklust suurendab, ületavad nimetatud aine- te väärtused seega kõik piirid, mis

teistes seostes on miljöle kahjuli- kuks peetud.

Uurimus näitab, et ka nn. pinna- vett tuleb kontrollida. Kui kasutami- sel on topelt kanalisatsiooni-süsteem, tuleb ka pinnaveid puhastada enne selle loodusse suunamist.

Kuna tegemist on peamiselt metal- liühenditega ja õlijäätmekid, peab kasutama keemilisi puhastusmeetodeid. Probleemiks on aga asjaolu, et metallid tõmbavad enesele külge tei- si aineid, olles positiivse laenguga, mistõttu nende sadestumine veekogu- des või basseinsides on väga väike. Täiesti efektiivseks puhastuseks oleks vaja veelgi komplitseerimat tehnikat.

Seadus ise ei näe ette mingisugust pinnavee puhastamist, kuid teostatud uurimused on ametivõimudele vaja- liku selgusega tõestanud, et see on siiski hädavajalik.

Ecce homo — vaata inimest. Võibol- la panna ka inimsele risti selle sel- lene silt. Et aga seda vältida, st. kogu inimeskonda hukumist, oleme jõud- nud välja staadiumi, kus me lihtsalt oleme sunnitud oma keskkonda eest hoolt kandma. Kuluude vaatamata. Ka heaolu on oma hind.

TARMO SEPP

23 autot 1000 kohta tänapäeva Eestis

Eestis ilmuvad ajaajel on viimasel ajal pühendanud erilist tähelepa- nu autotajandusele. Sovjetskaja Estonias ilmut pidevalt selliseid artik- leid ja Rahva Häl omab vastava eriosakonna, mis kannab pealkirja "Rooti taga".

Möödunud aastal avaldatud arti- klistest selgub, et Eestis on liidvaba- riikides autode rohkuse poolest esiko- hal. Seda kinnitab ametlikkude arvut- daga Sovjetskaja Estonia, kusjuures märgitakse, et 1. jaanuaril 1972 oli Eestis iga tuhande elaniku kohta 23 isiklikku autot.

Võrreldes andmeid olukordade Lääne-Euroopas ja Ameerika mand- ril, on arv väike. Näiteks Rootsis os- tuleb iga tuhande elaniku kohta vä- hemalt 200 autot.

Samal ajal tuntuks Eestis suurt muret autode remontitöökojades ja bensinijaamade vähesuse pärast, sa- muti garaazhide pärast, mis eriti va- lusalt hakkab tundma andma siis,

kui autode arv suureneb.

Tallinnas kavandatakse maa-alu- sele garaazhe Toompea all ja muja- le, samuti ollakse sunnitud mitmeid maanteed põhjalikult ümber ehitama. Näiteks Paldiski maanteed.

Käesoleva aasta algul kehtestati Eestis terve rida uusi liikluskorraldus- seoses suureneva autoliikluse ning sellega kaasavate õnnetustega. Suure- maks uudiseks autojuhtidele Tallin- nas ja teistes suuremates linnades oli seel, et alates 1. jaanuarist pole jalgsilõikud tänavate ristumiskohta- del enam kahevärvilised, punased ja roheline. Uue värvina on juurde tul- nud kollane tuli, hoiatusena enne pu- nast tuld.

T.Vettik 75-aastane Tunneb muret eesti laulukultuuri pärast

Prof. J. Aavik võõrsil ja Tuudur Vettik kodumaal on ainsad elusele- vad vabariigigaegsed prominentsemad heliloojad ja koorijuhid, kes enam kui poole sajandi kestel on juhtinud meie muusika- ja heliloojate- andnud teoseid, mis kuuluvad eesti muusika- ja laulvarasse. Kuna Tuu- dur Vettik sai 4. jaan. s.a. 75-aastaseks, — millisel tähtpäeval tuhande laulusõbrad meenutavad Vettiku võimsaid laule nagu "Su Põhjamaa päikes kullast", "Mu sünnimaa" jt. — siis kerkib nagu iseenesest küsi- mus: kuidas suhtub juubilar tänapäeva muusika- ja laulvarasse? Teadaolevalt ei ole Vettik enam kümnekond aastat aktiivset muusikaliselt tegele- nud, ennekõike mitte heliloojana. Millistel põhjustel ta tagaplaanile on jää- nud, pole raske arvata.

Vana muusikategelase juubeli omistati talle tähelepanu okupatsioo- niajakirjanduses, m.h. avaldas Sirp ja Vasar kolm numbrit läbiva Tuu- dur Vettiku kirjutise eesti muusika- lu kohta tänapäeval, milles ta on üs- nagi otsekohene.

Vettik meenutab, et ta algas laulu- pidude üldjuhina 50 aasta eest — Vi- ru—Nigula laulupeol Narva—Jõesuus 1923 — kokku on ta juhatanud umb- kes 50 laulupeo ja — päeva. Ta üt- leb:

Surun valmus kõigi lauljate käsi, kes juubellaulupeol ning varasema- l laulupeol üldiselt vaimustus leeki ning suurt, vallutatav laulurõõmu edasi on kandnud. Elagu koorilaul- jad, meie laulupeude tulekandjad— laulikud, meie rahva lemmiklapsed!"

Et T. Vettik eelpoolsega meenutas laulurahvast ja nende pidevat pal- de aastakümnete tagant, on selge ja meie mõistame täiel määral arvades koorijuhid ja helilooja murelikku kü- simust nüüdisaegses "moodas maail- mas" või nagu T. V. ütles:

"Laulupeolaul peab olema paeluva ja väljendusriikka meloodiaga ning julge, selge harmoonilise või polifoo- niline koega! Temas olgu suuri ja ul- jaid mõtteid, mida kuulajad mõista- vad, seda, mis rahvahulki julgustab, vaimustab ja kaasa kisub. Laulupeo- lauludes olgu palju õli. Kildude, la- stude, muusrite, motiivide ega ka silpialude ja "tõua-tõuadega" ei ole midagi peale hakata."

Vastates küsimustele uue põlvkon- na heliloojatest ütles vanameister:

—Meie heliloojate uus põlvkond kirjutab küll, kuid nende teosed on enamasti väga komplitseeritud, tehni- liselt keerukad seega väga raskesti õpitavad ja lauldavad. Kasutatakse õhtrasti igasuguseid efektsed vö- tteid, otsitakse ainult "rabavalt uut". Traditsioonilises laadis, kuigi andek- kalt kirjutatud laul ei liia henksiku- ti. Üks noor helilooja ütles koguni, et ta tahab komponeerida hoopis va- stupidest sellele, kuidas teda on õpetatud.

Uuena koorilaulu on vallutanud tehniline keerukus, mille täna kaov- dad sageli tema sisuline tuum, ilu ja völu. Tehnika matab laulu ilu kinni. Sageli puudub laulus see vaimustav leek, mis kuulaja põue põlema pa- neb, puudub ande leidlikkus, jäävad üle vaid osav kombineerimine, oskus, tehnika. Meloodia, laulu hing, on oma ilmekuse ja kumeruse kaota- nud...

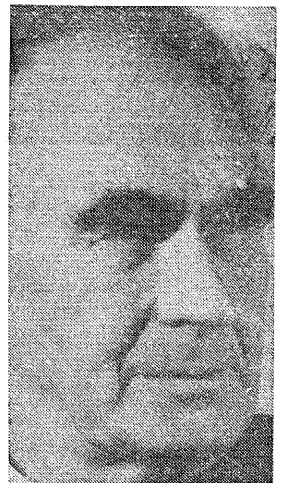
Meenutades helilooja Heino Jürisa- lu ütlust "Kooridel tuleb kõvasti im- berte kohaneda, on nad ju kõik — is- tegevuslastest elukutselisteni — man- napudru peal üles kasvanud, õhkah T. Vettik "O, Dio mio!" ja lausud:

— See on niisama üllatav, nagu "il- sus" on tagurpidi "suli".

Eelpoolset järeldust tehes, leiab teenekas helilooja:

— Niisiis, kõik meie koorilaulu mi- nevik suurmestrid, nagu K. Tür- pu, M. Härma, R. Tobias, A. Kapp, M. Lüdgi, M. Saar, C. Kreek, A. Ka- rindi, V. Kapp jt. on "mannapudru- meistrid"! Aga just nende ja mitne teisei meie vanema põlve helilooja teosed kaitsevad koorifestiivalil "Tal- linn 72" edukalt eesti helilooingu väärve ning kuulnisid kogu program- mis siisult väljapaistvamate ja mõjult paeluvamate hulka."

Vettikule tekitab muret segakoori- de ostsähtsuse vähenemine. Koori- de laulupeol Tallinnas oli segakoori lau- lid 4600 võrra vähem kui eelmisel

Tuudur Vettik

laulupeol. Ta otsib seletust: — Roh- kesti on tekkinud uusi huvialasid, mis mõnegi inimese koorilaulust ee- male kiskunud. Kõige rohkem on koorilauljate arvu vähendanud igasu- gused ansamblid, mida praegu maa täis.

Tuudur Vettik sündis 4. jaan. 1898. a. Virumaal. Tallinna Konservatoor- mi lõpetas ta 1926. a. Aastast 1922. — 1925. oli ta Tallinnas "Tung- la" segakoori juhiks, hiljem Tallinna Rahvaülikooli koorijuhiks. Viieküm- ne aasta kestel on ta juhatanud üle- maalisi ja maakondlikke laulupeo- pid ning paljude kohalikkude laulu- päevade kontserte. Vabariigi-ajal oli ta kauemat aega Eesti Lauljate Li- du esimees ja juhatustsli. Konservatooriumi õppejõud ning elavalt tege- vuses heliloojana. Terve rida T. Vettiku koori — ja soololaule kuuluvad eesti helilooingu raudvarasse, mille- dest aga mitmeid lauldaske ainult võõrsil. Pärast Teist maailmasõda tuli "Vettikult koos mitme teise üld- tuntud eesti muusikamehega, kes mõ- ned aastad tagasi surid, kuu aastat elada eraldatuna kodumaast. (EPL/KE)

Jüri Piiraja suri Kanadas

TORONTO (ME) — Torontos suri 5. jaanuaril tuntud majandus- tegelane Jüri Piiraja 73-aastaselt, kika haiguse tagajärjel.

Ta võitis osa Vabadussõjast, oli Tar- tu Panga juhataja ja hiljem Tallin- nas direktoris, Tartu ülikooli õppe- jõud ja Vanemuise seltsi esimees. Pa- guluses Saksamaal oli Lühikesti Eesti Komitee esimeheks, Briti tsiooni Keskkomitee esimeheks ja eestlaste peavolinikuks Balti Nõuandvas Kogu- sus. Asus Brasiiliases, kus ta tegev seltskondlikult, ja sealt Kanadasse.

Jüri Piiraja jäid leinama abikaasa, poeg Rein, tütar Tiin ja väimees Sven Elvert, paljud sõbrad ja Eesti üliõpilaste Seltsi liikmed, kuhu kadu- nud kuulus.

Vahakujumuuseumis FILMILINNAS

HOLLYWOOD (EPL) — Ei teadnud ette aimatagi, et külastades Hollywood buivaaril number 6767 asuvat vahakujude muuseumi, kus kogu kuuksurikla filmilinnas ajalugu nagu peo peal, leian cest ka "vanu tuttavaid", kellel filmiasjandusega pole nagu midagi ühist, väljaarvatud ehk krübetae propagandafilmeid, muidugi. Lokkispäga viieaastase Shirley Temple, romantiliselt kurvameelse Vivien Leigh ja valgetes sulgedes Jeann Harlowi kõrval seisavad või istuvad elusuurused diktaatorid Adolf Hitler, Benito Mussolini ja Josif Stalin.

Hollywoodi südamikus asuv vahakujumuuseum, mis ehitatud Londoni kuulsal Madame Tussaud vahakabineti eeskujul, pole kaugelgi Kalifornia parim. Aga filmientusiast leiab siin kõik oma vanad ja uued lemmikud, ei puudu isegi pop-lauljad Beatles ja Tommy Steele, räppikanna Elvis Presley.

Lisaks filmiosakonnale, on suur ajalooliste piltide ja õuduste osakond, milles kohutava kisa, õõkruulide kraaksumise ja muude valimusside efektide saatel külastajale serveeritakse prantsuse revolutsiooni juhatat gljotini-õisene, kus õhvriteks pole keegi muu kui kuningas Louis 16-nes ja tema õnnetu kuninganna Marie-Antoinette; jesuiitide piinamiskambrit ja Frankensteinin monstrumit.

See kahe meetri pikkune, mõrvari ajaga teaduslikult kokkuklapitud elukas kujutab loomulikult lugematuid õuduste filmidest tuntud näitlejat Boris Karloffi.

Tema populaarsus on siin endiselt suur. Televisioonis jookseb jubedate filmide seeria tema nime alla ja tema sissejuhatajate sõnadega. Monstrumi juures Teise maailmasõja riigipeade ni on ainult mõni samm. oma kuri-kuulaste lippude taustal seisavad mustas mündris Charlie Chaplini näoilmege Hitler ja inglise karakternäitlejat James Masoni meenutav kiivris Mussolini.

Kõige loomutruum on Stalin, kes istub rohekashallis sõjaväeantist nendele. Juuksed ja vurrud on tal tugevasti hallid. Salakavalast grusiinlastest pole siin jälgegi, pigemini on meil tegemist vananenud ja väsinud kunagise "revolutsiooni kangelasega". Poliitikust on ebaõnnestunud ka vähesarnane John F. Kennedy kaju tumeda kõnepuldi taga, samuti sigarit suitsetav Winston Churchill, kes on liiga nukulik.

Nästi on seevastu kujutatud viieaastane Shirley Temple helesinise hiina pidžaamas väikesel valgel alatoolil.

Tema ümber seisab ka kogu aeg rohkesti rahvast, ka koolilapsi. Kuna-gine lapsstaar on viimasel ajal siin jälle päevakorral pärast novembri aseteleitud rasket operatsiooni. Presi-dendi valimise päeval ilmusid 44-aas-tast Shirley Temple—Blackist suu-red pildid Stanfordi ülikoolis haiglas, San Francisco lähedal. Liiga hil-jal avastati tema rinnavähk, tuli ette võtta ulatuslik operatsioon, mis eemal-das ühe rinna. Juba haigevõimali võttis energiline patsient vastu aja-jirjanikke ja deklareeris avalikult,

et ükski naine niisuguse operatsiooni-ga ei tohi viivitada "ei hirmust ega eedevusest".

Tema ise oli viivitanud haiglasle minekuga kevadel Stockholmis tolmunud miljöe-saastamise vastase konverentsi tõttu, kus ta oli üheks ametlikuks ameerika delegaadiks. Ta oli ka suvel samades ülesannetes Moskvas.

Teiste 30-nale aastate staaride hul-gas mõjub sümpaatsena ka omal ajal "sexi kuningannana" ülereklaamitud Jean Harlow, kes suvel 1937 järsku suri. Ta istub, plaatinablond peake kelmikalt küljele kallutatud, jaana-tiinnuslagedest õhuline keep ümber. Lugesin äsja tema reklaamiagendi su-lest mõne aasta eest ilmunud raama-tut, kus täpselt kirjeldati tema ssa-tust hällist haanai.

Tuleb välja, et ülemaailmse "seksihüsteeria" ja platinab-londi naistetüübi lanseerinud kuulus filmistaar oma eraelus oli täiesti ära-rippuv rahaahnest emast ja võbras-iast, kes teda jumalalt ära kasutasit igas suhtes. Abielluud sadistlike kalduvustega filmiprodutsendiga, sai ta pulmaõli mehe käest nii jubedalt pekka, et mõni aasta hiljem peksmi-sest vingastatud neerude tagajärjel tekkunud mürgituse suri.

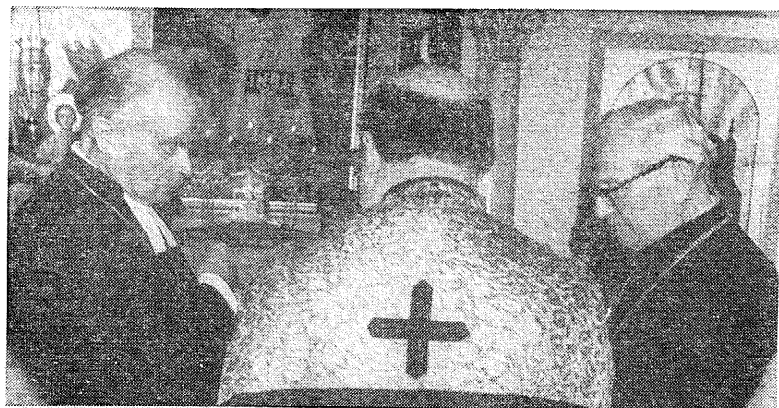
Naisena oli ta eluaeg õnnetu ja hüsteeriline olend, kes unistas kätte-saamatust abielluõnnest, kuigi oma filmides järgest pidi kehastama mees-tehulit "rumalat blondini". Külasta-sin Hollywoodis eedes ka Forest Lawn kalmistu üht luksulikku mau-soleumi, kus ta puhkab roosakas marmorkirstus nimesildiga "Our Baby" samast marmorist tagaseinal.

Mausoleumis kolab paar korda päevas helilindid tuntuud Strauss valss "Ilusal sinisel Donaul". Kui ühelt giidilt jahmatades küsisin, kui-das niisugust kerget muusikat nii valkises ja pühalikus paigas tohib mängida, vastas see, et "siin ei tohi tunda kurbust ega leina, siin peavad surrunkid rõõmsad olema..."

Hollywoodi vahakujumuuseumis jätsid hea mulje mõned ajaloolised lab-lood, nagu hispaania vallutajate esi-mene rannale tulek San Diego sadama piirkonnas 1542.

Siin seisib elusuurune Juan Cabril-lo Rodriguez uhkes raudrüüts, mõök vool, katoliiku preester kõrval ja pur-jelae "Victoria" tagaplaanil. Primi-tiivest hütist väljuvad alasti tõm-mud pärimmalased hirmunud nägu-d ja uuditsevad võiraid valgeid mehi, kes siia tulid "mõök ühes ja piibel teises käes".

KARIN

Piiskop Sven Danell jutlustas jõuluõhtu jumalateenistusel Göteborgi ap. õigeusu Ülestõusmise kirikus, kus teenis preester Jüri Poska. Pildil piiskop Sven Danell, preester J. Poska (seljaga) ja praost Nikolai Raag. Kaks viimast pidasid 7. jaanuaril kirikuslaavikeelse jumalateenistuse mitmetest rahvustest ortodoksides, millest osavõtt oli rohkearvuline.

Kommunistide sabotaazhid sõja ajal EESTI TAGALAS

Teise maailmasõja ajal, mil idarindel käisid ägedad lahingud, oli vahetevahel kuuldud punaste spioonide ja langevarjurite tegevusest Eesti tagalas. Nüüd on kommunistid ise hakanud andma sellest pörandalaust tegevusest ülevaateid, kirjeldades spioonide ja diversantide operatsioone ning tuues terve rea nimesid. Pikema artikli nende meest tegevusest pealkirja all "Partisanid Eesti NSV vabastamislahingutes" avaldab ajalookandidaat V. Leede okupatsioonijärgelise "Rahva Hääle" 3. novembril, lastes seljaüks välja paista, et kõigi Eesti tagalas teostatud operatsioonide organiseerijateks olid eestlased ja Eestimaa Kommunistlik partei, kellelede venelased andsid oma "vennalikku abi". Alpool avaldame kokkuvõtliku ülevaate "Rahva Hääles" avaldatud artiklist, mis selgitab meile, millises ulatuses tegutsesid venelased oma eestlastest abilisega meie tagalas.

Artikli autor V. Leede nendib, et Eestis arenes partisaniliikumine eriti keerulises olukorras. Selle "keerulise olukorra" iseloomustamiseks märgib autor: "Hitleralsed teotused siin eesti kodanlikele, nationalistidele, kes olid loonud mitmesugused sõjaväestatud organisatsioonid võitluseks. See asjaolu ja ka mõned teised põhjused — tihe valve- ja politseivõimad võrk fashistide tagalas, ebasoodsad loodulikul tingimused (surtsa metsa-massilvade puudumine jne.) — avaldasid Eestis partisaniliikumisele oma mõju."

Autori väljendustest võib järelda, et punaste spioonide ja saboteeride tegevus Eesti tagalas ei olnud elanikkonna ja omakaitseorganisatsioonide tugeva vastupanu tõttu kerge ja pörkus kõikjal takistuste le.

Edasi jutustab autor, et juba esimesel sõja nädalal tegid eesti punased eeltoodud partisanisalkade loomiseks, nähtavasti arvestades Eestist taandumiseks. Loodi vabariiklik partisanisalkade staap, kus juhtivateks tegelasteks olid F. Okk, O. Tuul, A. Vaha j.t. Staabi juhtimisel loodi relvade, laskemoona ja toiduainete baasid ning punased lõõgimehed alustasid Eesti tagalas pärast punaste okupatsioonivõimade väljalöömist oma tegevust.

Oma ülevaate jätkamisel mainib ajalookandidaat, et Eestimaa Kommunistliku Partei Keskkomitee alustas 1942. aasta esimesel poolel kavakindlat partisaniliikumise organiseerijate ja partisanide ettevalmistamist. Aasta jooksul sai vastava ettevalmistuse mitusada inimest.

Vene Riikliku Kaitsekomitee otsuse kohaselt moodustati Eesti Partisaniliikumise Staap, mille ülemaaks kinnitati tuntuud eesti kommunist N. Karolam ja tema asetäitjaks riiklike julgeolekuvägede (NKVD) kapten P. Stamm.

Staabis töötasid veel H. Andrusov, A. Telemann, V. Timo j.t. 1943. a märtsis jõuti ettevalmistustöödega nii kaugele, et saadeti viis organiseerimisgruppi Eesti tagalasse — Võru-, Tartu-, Viljandi ja Pärnumaale.

Mõned nendest gruppide juhtidest (J. Kalu, O. Sall, T. Tarmo) määrati ühtlasi partei keskkomitee volinikeks.

1943. a. mailkust kuni aasta lõpuni saadeti Eestisse veel kaks partisanisalka ja 12 organiseerimis- ning luu-

re-diversioonigruppi. V. Leede kinnitab, et 40 prots. Eestisse saadetud lõõgimeestest olid kommunistid ja kommunistlikud noored. Artiklist kiidetakse, et 1943. a. partisanilahingutes said kuulsaks E. Aartee, R. Valkman, I. Jürisson, A. Kruse, P. Raag, A. Turro, J. Kiviit, E. Pahi, E. Meimre jt.

Edasi selgub artiklist, et sakslaste taandumisel Eesti idapiirile 1944. a. algul, muutus punaste tegevus ka Eestis tagalas tunduvalt aktiivsemaks ja Eesti Partisaniliikumise Staap toodi Moskvas üle Leningrad. Nüüd oli staabi juhtumine üsaldatud juba Paul Stammele, keda V. Leede nimetab "suurte kogemustega tsheksistiks". Diversantidele anti nüüd konkreetseid ülesandeid, esmaajoones sakslaste kommunikatsiooniliinide ja side-liinide rikkumiseks ja luure tugevdamiseks Eesti tagalas.

Märtsikuus olid kommunistid Eestis tagalasse smugelanud juba üle 1000 spiooni ja saboteeri.

Tekitati tulekahjusid Lutheri viineri- ja mõõblivabrikus ja Alavai metallitehases ning teostati teisi sabotaazhiakte. Pörandalaust lõõgimeeste lõõgijõu tõstmiseks formeerisid Eestis Partisaniliikumise staap Leningradist vastava staabi ülesandel kolm partisaani brigadiid, kes eestlased segati ilmselt venelastega.

Veebruaris-märtsis tungisid need brigadiid üle Peipsi jää Virumaa kaguossa saksa rinde selja taha, kus tekkisid ägedad lahingud.

Artiklist mainitakse, et nende lahingutes said kommunistid aumärke E. Aasa, S. Domin, A. Kallaste, E. Lausik, E. Ottender, A. Paljuste, V. Palujõe, B. Reelo, N. Shumilov ja 18-aastane komoor H. Tammemetes, kelle auks punalaulik ja "rahvakirjanik" Mart Raud hiljem kirjutas pika oodi.

V. Leede oma artiklist teeb suuri pingutusi, et esitada Eesti tagalas toimunud saboteeride tegevust eestlaste oma-ettevõtte, millele venelased andsid lahkest abi. "Järelikult ka isamaasõja viimasel, kolmandal perioodil, nagu eelmistele aastadele, alustasid leningradlased kasa eesti partisanide kuuldav viistlusele nende koduabariigi okupeeritud territooriumil," kinnitab kommunistliku partei valvas silma all väljaõppe saanud ajalookandidaat.

V. Leede andmetel andsid Eesti tagalas tegevused kommunistid väärtsulikke luureandmeid ka pealetungi-

vatele vene vägedele. Luuretegevust kirjeldades tõstetakse eriti esile A. Avarsoo, R. Meltsi, E. Brauerki, A. Laksbergi, H. Prisket ja E. Jürgensoni.

Edasi mainitakse, et A. Avarsoo ja R. Melts organiseerisid suured partisanisalgad end meitsa varjavatest nõukogude patriootidest — see tähendab sakslaste tuleku! meitsa pagunud hävituspatajoni meestest ja musta südametunnistusega punaste käsilastest.

A. Avarsoo ja I. Kuleshov olid juba enne vene vägede kohalejõudmist organiseerinud ajutised punased võimuorganid Abja ja Nuia alevites. Luuregruppide juhtudena Eesti tagalas mainitakse kiitvalt ka A. Ruusmaad, E. Tõnust, A. Kullamäed, V. Piri ja paljusid venelasi.

Selle ilusa kiiduloo lõpetab ajalookandidaat V. Leede veel kroonu tellimise järele tehtud propagandafrasiiga, kirjutades, et "tuhanded poliitilised teadlikud tõelised, töötavad talupojad ja haritlased saboteerisid aktiivselt okupatsioonivõimude poliitilisi ja sõjamajanduslikke aksioone". Tundub, et see fraas ei ole loogiliselt kuidagi kooskõlas artikli esimese osaga, milles märgitakse, et Eestis toimus punaste partisanide tegevus "keerulises olukorras", see tähendab, et eestlased organiseerisid vene ja eesti kommunistide palju tugevama vastupanu kui nad sellega arvestasid.

Uueaasta viperusi

Propagandaleht "Kodumaa" katsus uue aasta puhul õnne soovida ka rootsi keeles. N. Liidu-Roosi ühingu eesti osakond (selline on moodustatud Tallinnas, senini ei ole midagi kuuldud olnud Stockholmist vastusest) avaldas järgmise kuulutuse: "Med task för ett gott samarbete Önska vi Er Ett Gott Nytt År". Kas propagandakohaneb rootsi "seksile?"

Külastage
BESTI MAJA
WALLING. 34-I

Kaks vastandlikku filmikultust Hollywoodi vahakabinetis: Frankensteinin monstrum Boris Karloffi kehastuses ja seksisümbol Marilyn Monroe, kes traagiliselt oma elu lõpetas.

Viiskümmend aastat lasti laguned kunstivaradel kirikutes, mis muudeti kaubaladudeks, klubideks jne. Nüüd on avastatud, et ka "kultusekunsti" on oma ajalooline väärtus. Nõukogude massid käivad oma kirikutest mööda — sinna julgevad sisse astuda peamiselt vanad ...

Venemaa taastab kirikuid ja muid kultuurimälestisi

Kirikute restaureerimisest Venemaal esitab ülevaate Lääne-Saksa ajakiri Der Spiegel. Märgitakse, et restaureerimisele kuuluvad isegi paljud neist kirikuist, mida aatarkimete jooksul on kasutatud kaubaladudeks, kinodena või koguni tallidena. Näib, et viimasel ajal on vene muinsuskaitse rohkem hakanud tundma huvi kirikute kui kultuurimälestiste vastu — näiteks alles Ilrushištovi ajal seda ei tehtud. Leiti, et selliste objektide taastamine on selgkujuline raha raiskamine.

Kirikute ja teiste vanade ehitiste restaureerimiseks on N. Liidus 50 aastat töökoda, mille koosseisu kuulub ligemale kümme tuhat töötajat. Kirikutornide sibulkuulide katmiseks antakse isegi lehtkuld. Et taastamist teostada rahva kulul loodi üldhüüdnine ajalooliste mälestiste ja kultuurikaitse ühing, mille liikmeskonda kuulub umbes kaks miljonit inimest.

Ühingu osakonnad koguvad raha kirikute ja vanade losside restaureerimiseks. Ent avaldatakse ajakirjades ka proteste, kui esineb mälestiste hävitamist.

Hiljuti kirjutatakse 16 isikut, neist üks KP liige, ajalehes Kommunisti-Pravda selle Moskva kalmistu kohta, kuhu teiste hulgas on maetud ka Stalini abikaasa ja Hrushištov. Nenditi, et juba pikemat aega on häiriv haib olukord linna kalmistuil, näiteks paljude hauamonumentide hävimine endise ülestõusmise kloostrir Jumalaema kalmistul.

Nimelt oli Kremli kavas müüa kõik sääl asuvad hauakivid, arvult umbes 800. Nende hulka kuuluvad näiteks Tolstoi, heliooja Riimski-Korsakovi ja vürst Kropotkini perekondade hauakivid. Näiteks müüdi juba ooperilaulja Gulak-Arjomjovsi hauaplaat saja rubla eest. Osjaiks on vanu väärtsi koguvad isikud.

Vene ajakirjanduses kurdetakse üldiselt, et mälestiste kaitsele pühendatakse liiga vähe tähelepanu. Leningradis näiteks lammutati maja, kus kunagi elas kuulus valmikirjanik Krõlov. Samuti tsandati samas linnas kaheksa ajaloolist kalmistut. Põhjusena märgiti, et kalmistud olid juba nii hoolitsetud jätetud, et nad kahjustasid linna lü.

On olemas plaan, mis näeb ette kõigi Leningradi ümbruse tsarilosside restaureerimist. Kui kaetakse kul-laga ka Tsarskoje Seloos paiknev Ka-tariina II suveloss fassaad, vajatakse

kõikideks taastamistöödeks 250 miljonit rubla.

Moskvas restaureeriti kõik Kremli kirikud, mille tornkuulid said uue lehtkullast katte. Samuti restaureeriti kõik neis kirikus leiduvad ikoonid.

Kõiki kirikuid pole aga üldse enam võimalik taastada, sest neis on lagunemisprotsess 50 aasta vältel liiga kaugele läinud. Või on kirikud lammutatud. Näiteks lõhuti Moskvas maha Lunastaja Toomkirik 1932, kuna kiriku marmorit oli vaja mittero ehitamiseks. Kiriku kohale ehitati hiljem vabaõhujuula.

Prægu on Samarkandis käsil mosheede ja Tamerlani hauamonumendi restaureerimine. Kiievis Sofia katedraali ja koobas-kloostri taastamine ning Alma Atas vene koloniaalkiriku endisse sisukorda viimine. Restaureerimisele kuuluvad kõik Moskva lähistel paiknevad Sagorski kloostri, kusjuures Sergiuse klooster on külastajatele juba avatud.

Käsil on Simonovi ja Donskoi kloostrite restaureerimine. Novospas-ki kloostriis, kus varem asusid atee-jeed ikoonide valmistamiseks, töötab tänapäeval Lenini büste valmistav ettevõtte. Andronikovi kloostriis asub ikoonide maalija Andrei Rubljovi muuseum.

Vladimiri linnas asub ühes kirikus plantaatarium ja ühtlasi linna agitpunkt. Onega järves Kishi saarel asuv 22 kupluga puukirik restaureeriti alles hiljuti. Kuulite katmiseks kasutati 60 000 keemiliselt prepreeritud puusindit, mis kõik kinnitati naeltala.

Susdalis, mille Pokrovski kloostri-see tsarid saids oma ebasoosigusse sattunud naised, on olemas veel kaheksa katedraali ja 38 kirikut, mis kõik restaureeriti, sest Susdal muudetakse vabaõhumuuseumiks. Kaks-stus kirikut aga hävitati 1920.

Vanadest lossidest on seni taastatud Leningradi lähedal asuv luksu-

spalee Pavlovsk, kus linna piiramise ajal asus Gestapo peakorter. Ka Peterhofi loss oma 268 m pika barokkfassaadi ja 122 merre voolava fontääniga taastati. (LTE/JAL).

Lõi läbi vaimude abiga!

Svenska Dagbladet avaldas "aktuaalse profiili" eesti päritoluga kunstinik Friedrich Jürgensonist, kes siin maal on läbi lõõnud tänu mitte oma kunstile, vaid "vaimu-häältele", millised ei hakkas registreerima oma hellindistajal ja millised äratasid ajakirjanduses, raadios, TV-s jne. ülimat huvi. Selle tausta najal on ta edu jatkanud ka vaimuraamatute autorina, Pompei väljakaevajana ja filmijana, paavsti-filmi tegijana jne.

Jürgenson on seega läbi lõõnud võõrsil sõna tõsisest mõttes vaimude abiga. Nagu selgub Svenska Dagbla-deti kirjutisest, on nüüd Itaalia ran-nalinnas Paestumis loomisel uurimi-seks m.h. Itaalia riiklike ja katoliiku kiriku summadega, kusjuures juhata-jaks kutsutakse Freiburg'i ülikooli professor Hans Bender, kes on spe-tsialiseerunud Jürgensoni "häälte" tun-nistamisele ja on viibinud tema kodus Mölnbos Rootsis. Jürgenson ei tut-vustas ennast eestlasena — märgitakse, et ta on sündinud skandinaavia vanematest Odessas. Märgitakse, et ta on ettevalmistuse saanud m.h. ope-rilaulajana (faktiliselt on ta kord esimese vene okupatsiooni ajal esine-nud Estonia laval lauljana — arvu-tusefiasloga).

Furtseva katsus kaitsta Kremli tagakiusamisi

Moskvas korraldati pressikonverents lääne ajakirjanikele, et anda sele-tusi nende poolt juba ammu esitatud küsimustele: missugune on rezhii-mivastaste intellektuaalide saatus ja kas kommunistlik võim on tähenda-nud või lõdvendanud kontrolli. Vastused anti mitmete valitsuse esinda-jate poolt ning need olid niivõrd tõdemoonutavad, et mitmed korrespon-dendid kirjutavad — vastused olid tõeväänamiste ja luiskamisega poo-leks.

Esimene läks tulle nõukogude kultuuriminister Jekaterina Furtse-va. Ta andis ülevaate kultuurisuhete loomisest Ameerikaga ning vastas siis kirjalikult esitatud küsimustele.

Ameerika kommunistlik näitekirja-nik Albert Maltz, kes 1950.a. langes Hollywoodis musta nimekirja, kui ta keeldus vastamast küsimusele, kas ta kuulub komparteiisse, oli nüüd esita-nud Moskvale palve, et tema vene keeles ilmunud teose honorar antaks kirjanik A. Solzhenitsõnile. Vene keeles on tema teos ilmunud 2 mil-j. eksemplaris. — Kuidas suhtub nõuko-gude valitsus Maltzi ettepanekusse, oli ühe ameerika korrespondendi kü-simus.

Kuna ametlik ajakiri "Kommun-ist" oli Solzhenitsõni tunnistanud välismaise propaganda tööriistaks, oli Furtseval olukord keeruline. Ta tõm-bas sügaval hinge, tegi väikese pau-si ja andis siis pika seletuse copy-righti kohta.

Kuna N. Vene pole sellega ühine-nud, ütles kultuuriminister, siis ei maksa N. Vene ühegi ükste eest ho-rasuri. Ei saa ka maksta Maltzile. Ka venelased polevat läänest saa-nud honorari.

Siis oli ta sunnitud üle minema Solzhenitsõni küsimusele. Madame Furtseva katsus olla joviaalne ja ra-hustas küsijaid, et Solzhenitsõni pol-evat midagi viga. See kirjanik pole-vat üldse mingi akuutne probleem, et selle üle pikemat sõna võtta. "Meie kaasmaalasel Solzhenitsõnil lä-heb hästi," ütles kultuuriminister. "Ta sai kätte Nobeli auhinna ja ostis endale rohkem kui ühe auto, ja — ausalt öeldes, ta ei vaja armuande."

Pressikonverentsist osa võtnud ameerika ajakirjanik Leo Gruliov ütlet, et Solzhenitsõn on alles hil-juti kurnatud, et tema ressurdis on kahanemas nullile. Samuti oli vale, et lääs ei maksa vene autoritele ho-norare.

Ki ajakirjanike pere hakkas vale-tamise pärast kibama, ütles madame Furtseva: "Arme rikume sõbraliku atmosfääri selliste küsimustega. Rää-gime parem sellest, kuidas Milano Scala ja Taani ballett tulevad siia etendusi andma."

Küsimuse kohta, kuidas elavad pa-ljud rahvused N. Liidus piirides, and-sid seletusi ülemkohtu esimees A. Shitikov ja kohtuminister I. Terebi-

lov. Esimene pidas pika kõne sellest, kuidas kõik üksikrahvused olevat majanduslikult ja ühiskondlikult to-hutult võitnud, et nad kuuluvad N. Liitu. Kõigil minevat hästi.

Fakti kohta, et N. Vene kurnab välja vähemusrahvusi, eriti Balti riit-ke, väliskorrespondendid küsimusi ei teadnud ilmselt esitada, küll aga pä-riti, mis on saanud volga-sakslaste ja krimmi-tatarlastest, kes II maail-masõja ajal maalt välja aeti.

Salates maha fakte, et neid rahvu-si tohutult hävitati ja ainult käpu-täis pääses kodukohtadesse tagasi, üt-les kohtuminister, et kõik kitsendu-sed nende rahvaste kohta olevat kõr-valdatud ja nad elavat hästi ...

Üks New Yorgi ajakirjanik tah-tis teada, mis põhjusel Valeri Tsha-lidzel võeti ära N. Vene kodakond-sus, kui ta pidas USA-s ettekann-deid.

Pressikonverentsi juhataja seda kü-simust ette ei lugenud, ta ütles vaid, et küsimus puudutab kedagi indivi-duaalselt ja kuna sellised küsimused ei mahu pressikonverentsi raami, siis seda ette ei loeta.

Sama päeva õhtul avaldasid nõuko-gude ametlikud ajalehed kirjelduse pressikonverentsist. Ühtki küsimust ei avaldatud, öeldi vaid, et J. Furtse-va tutvustanud välisajakirjanikele kunsti-festivaali kava ja A. Shitikov andnud ülevaate, kuidas nõukogude võim hoolitseb paljude eri rahvuste eest. Lõppesime: "Fakt, et N. Liid-us on vaid üks partei, näitab, et siin pole üksiksele vaenulike klas-se ja et Nõukogude ühiskond on mo-noliitne ja tervik. ..."

Kirjanik Aleksander Solzhenit-sõn ütles Moskva väliskorrespon-dentide teatel, et tema majandus-lik olukord on meeleheitlik, mispä-rast ta meeleldi võtaks vastu USA-kirjaniku Maltzi pakkumise, kui nõukogude võimud sellist transakt-siooni lubavad.

Solzhenitsõn andis seletuse kohe pärast pressikonverentsi, kui lääne ajakirjanikud pöördusid tema poole küsimusega, kas J. Furtseva seletus tema autodeostest ja heolust vastab-tab teile.

Põiu all olev kirjanik jatkas: "Seit-se aastat on mind ignoreeritud. Mul ei ole oma maja ja mul poleks ka raha seda osta. Kunagi omutad auto ma müüsin juba ammu, et saada raha edasielamiseks. (VES)

• JÕULUVANA 110-AASTANE!

Meile kõigile tuntud muhe mõulva-na sai tänavu sügisel 110-aastaseks. Jõuluvana, inglase-ameeriklaste Santa Claus, oli küll varem tuntud ja see nimi tekkis öieti St. Nikolaus-est, kes 4. sajandil oli teinud kinki-de jagamisega palju heategusi. Jõu-luvana ehk Santa Clausi tänapäeval häsituntud tüübi punase kuu, val-gese habeme ja müheada nööga löi sa-va päritoluga Ameerika kunstinik Thomas Nast (1840–1902). Kui ta hakkas joonistama kuulsale "Har-salper's Weekley Magazine'ile" jõulu-lustratsioone ta valis selleks ühe oma kodukoha, Baieri, müheada tüübi. Nii-s siis praegune punase kuuega-jõu-likult baierialane! Nasti esimene pilt jõuluvanasest ilmus 1862. aastal ja sai kohe kiiresti populaarseks. Nüüd on need "bateriasest" jõuluvana-d tuntud üle kogu maailma. — Th-Nast lõi samas ajakirjas ka teisi jõu-luvand kujuisid. Aastatel 1870–1874

hakkas ta joonistama demokraatliku partei sümbolina eeslit ja republikaa-nide partei sümbolina John Bulli (inglise) ja Uncle Sami (ameerika-lase) tüübid.

• ESIMENE JÕULUKAARDID val-mistati 1843. aastal Inglismaal. Kuna postiolud olid alles lapsekingades, ei olnud kaardide levik suur. Parkim-mend aastat hiljem hakkas jõulu-kaarte valmistama Bostoni litograaf Louis Prang ja need leidsid kiiresti suure menu. Prangi kutsutakse ameerika jõulukaardide isaks. Täna-päeval on jõulukaardid ilgeläriks. USA-s postitakse iga aasta keskmis-elt 200.000.000 jõulukaarti.

• USA AERONAUTIKA JA MAAIL-MARUAMI ASUTUSE aruandest sel-gub, et ameerika astronautid ilkindod, mida ta kannab kuu peale lennates, maksab 60.000 dollarit; hinna sisse ar-vatud on siis peale materjali ja töö ku uurimistöö kulud.

 **Külastage
EESTI MAJA
WALLING. 34-**

hollandi-estlaste jõulukoosviimiseil. Vasakul lapsed, kelle taga on jõuluvana ja Kati Kopvillem Kanadast. Paremal jõuluvana (Eino Roode) vestlemas pr Dolores Konno-Kikkertiga. (Foto: Arne Belinfante)

Hollandi-estlastest

ROTTERDAM (EPL) — Hollandi eestlaste jõulukoosviimine toimus enne pühi Rotterdams Soome Mere-meeste Kiriku majas. Jumalateenistuse pidas õpetaja Ed. Kägi Göteborgist. Soome kirik on oma ruume laiendanud, ostes juurde naabermaja ja seokordne jõulupuu lastele ja vanadele oli juba ruumikam saalis. Muhe eesti jõuluvana kuulas lastele laule ja salmikesi ning jagas kõikidele kingitusi. Sellel aastal oli kohal arvatult mudilast. Koosviimisest võttis osa 74 rahvuskaaslast. Siinse väikeste, kuid üsna meeldivate pereveetiste koos oma hollandlastest ja soomlastest sõpradega mitu mugavat tundi. Lauldi jõululaule ja lasti hea meelne koduvalmistatud mulgikastel ja vorstil.

Kopvillem tütre Katiga Kanadast, pr. ja hr. Mässak ja tütar Erika, pr. ja hr. Karell ja tütar Ingrid ning pojad Alan ja Erik Amerikast. Kõik kolm eesti perekonda jäavad paariks aastaks Hollandisse. Jõulukoosviimisest võttis osa pr. Niilus Lakewood ist kes on külas oma tütre pr. Karellil. Külastuse huigas nägime veel Groningeni linnakooli germanistika ja Soome-ugri keelte õppejõudu professor Kylstra, t ning ajakirja "Accent" toimetajat härra Tuijli abikaasaga. Puudust tundsin Peeter

Kopvillemist, kes alles pühadeks Hollandisse saabub.

Jõulukoosviimine lõppes lõbusa akordiga. Olaf Kopvillem esitas oma huumoriküllaseid laule. Eesti Selts Hollandis tänab pastor Kägi't meile mõõdund aastal jumalasõna kuulutamise eest. Tänu ka kõikidele rahvuskaslastele kohapeal ja väljaspool Hollandit meie väiksele rahvusrühmale ülesnäidatud sõpruse ja abi eest. Eriti suur tänu nooremäpöve esindajale Andres Kungile Rootsi, kes on tõhusalt hollandlastele selgitanud praegust Eesti ja teiste Balti riikide olukorda.

5. 6 ja 7 jaanuaril toimus Hollandis. Noordwijck aan Zee, Liberaalseste Noorte Maailmaunioni kongress. Eesti noortest võttis sellest osa Andres Kung oma sõbratari Leenaga. Andres Käärrik, Raivo Randes Rootsi ja Peeter Belin fante Hollandist. Andres Kungil oli samas intervjuu Eesti praegusest olukorrast ühe Hollandi ajakirjanikuga ja lähemal ajal ilmub see jututajamine vähemalt neljas hollandi lehes.

Hollandi eestlaste järgmine koosviimine on arvatavasti märtsis, mil tähistame Eesti Vabariigi aastapäeva. Kõnelejak on palutud Andres Kung Rootsi. Samal ajal valmistab ta televisiooni filmi Hollandi televisioonile Balti riikide olukorra üle.

KUUEST ÜHEKSANI

Uuest aastast peale kasvas Euroopa Ühisturu liikmesriikide arv kuuest üheksani. EEC loojad Prantsusmaa, Saksa Liiduvabariik, Itaalia, Belgia, Holland ja Luksemburg said kaasa Inglismaa, Iirimaa ja Taani. Tegelikult hakkasid kolm viimast osa võtma nõupidamistest EEC vanade liikmetega juba mõõdund aasta teisel poolel.

Tähtsaimaks osaks nende ettevalmistavate läbirääkimiste sarjas oli tippkohtumine Pariisis oktoobri teisel poolel. Sel puhul avaldatud kommünikees tegid üheksa maa juhtivad riigimehed teatavaks oma kava kujundada Euroopa Ühisturu põhjal koostööorganisatsiooniks kaugemalemõeldud moodaste ülesannetega.

Kommünikees üteldi, et majanduslik juurdekasv, mis 1957. aastast saadik on olnud EEC põhireeglilik, pole enam omaette eesmärgiks. Lisaks sellele pidi nüüd olma vajalik pöörata suuremat tähelepanu sotsiaalpoliitilisele probleemide lahendamisele, nagu tööstuslik ühistond seda nõuab. Sellest lähtudes tahab EEC juba 1973 välja töötada aktsiooniprogrammi, mis hõlmab tegevust, elu- ja töötõlmimist, kollektiivseid, konsumendikaitset ja miljööhoidlust.

Edasi tahab EEC hoolt kanda oma poliitilise koostöö otstarbekohase lahendamise eest. Esimeseks ülesandeks on secejuures "ühise välispoliitika" idee elluviimine mida seni on käsitletud ainult sponaadilistelt ja konsultatsioonil viisil, ilma et see oleks olnud kohustuslik. Tõukava peab puuduse kõrvaldamiseks peab olema väljatöötatud enne 1. juulit 1973.

Teiseks ülesandeks poliitilise koostöö alal on "Euroopa Uniooni" idee realiseerimine. Uniooni vorm või struktuur on esialgu jäänud lahtiseks, aga uurimine selle kohta peab läbi viidama hiljemalt aastaks 1975 nõnda, et uniooni idee võiks teoks saada 1980. aastal. Mõlemad ülesanded, välispoliitika ühtlustamine ja uniooni loomine, kuuluvad kahte alasse, kes otsus tehakse kokkuleppega üheksa riigi tippkonverentsidel, s.o. valitsuste vahel ja üksmeelselt.

Mitmed välisvaatlajad hindavad "Euroopa Uniooni" loomise väljavaadet skeptiliselt, kuna senistel kogemustel on kavad rahvusriikide "tasavõltumiseks" neist kõrgemal seisva võimu alla alata pöörunud vastuseisule, eriti Prantsusmaa poolt. Seepärast olevat püütud kahelda, kas ettenähtaval ajal läheb korda üle saada neist jõududest, mis kaitsvad EEC liikmesriikide rahvuslikku suveräänsust ja niivõisi vähemalt pidurdavad või koguni takistavad Lääne-Euroopa ühendamist unioonis.

Muidugi näitavad eelolevad aastad, kas kahtlused peavad paika või mitte. Kuidas olukord areneb, sellele annab vastuse arvatavasti juba EEC välispoliitilise koostöö korraldamine, mis peab leidma aset juba käesoleval aastal. Esimesi katseid selles mõttes tahavad EEC üheksa liikmesriiki ette võtta seoses kavatsatud Euroopa julgeoleku- ja koostöökonverentsiga,

millega ettevalmistavad läbirääkimised algasid Helsingis mõõdund aasta novembris ja loodetakse jätkuvat nõnda, et konverents ise võiks alata eeloleval suvel.

EEC liikmesriigid tahvad oma hoiakut sel puhul kokku kõlastada vähemalt aladel kes see vähegi läheb. Välispoliitilise koostöö põhjal saab aegamööda paremat valgust ka Euroopa ühendamise probleem. Uniooni nime all seisvad esialgu vastamisi Hollandi poolt nõutud "föderatsioon" ja Prantsusmaa poolt taotletav "konföderatsioon".

Vahe mõistetes on väga suur ja seepärast oli Taani peaministri kahtlemata õigus ütelda, et kui uurimaruane 1975 valmis saab, siis "on huvitav näha, mida üks ja teine öieti on". Tavalise arusaamise järgi on

JERUSALEM — Judah David, rahvusvaheliste sinagogide esimees, tegi Iisraeli ülemjuhatajale Moshe Dayanile parlamendis avaliku pakkumise, mille Dayan tagasi lükkas. Judah David pakkus Iisraeli sõjasaagile oma vasakut silma.

Ta ütles: "Sa oled minu vend ja vajad kahte silma enam kui mina. Mina olen juba vana ja saan väga hästi läbi ühe silmaga." Judah David tegi oma pakkumise ühel Iisraeli parlamendi istungil. Dayan, kes oma vasaku silma kaotas Teises maailmasõjas, tõusis püsti ja vastas: "Täna näen, kuid mu vastus on ei."

Komöödiad enamuses näidendivõistlusel

NEW YORK (EPL) — Lakewoodi Eesti Teatrit USA-s üle aasta tagasi algatatud uute eesti algupäraste näidendite võistlus paisus ootamatult üheksa meele teatrilaseks suursündmuseks paguluses. Pikendatud tähtpäevaks, mis oli 15. oktoober läinud aastal, saabus ülemaailmselt kokku 21 käsikirja. Olevatel andmetel ei ole ükski varasem näidendite võistlus toonud kokku nii hulgaliselt uut algupärast lavaloomingut. Et ligemale pooled neist olid postitatud vahetult enne tähtpäeva, siis kuhjusid need hindamiskomisjonile ette aasta lõpuks ja sellest tingituna ei suudetud teostada teoste auhindamist 1. jaanuariks nagu oli nähtud ette. Korraldava komisjoni otsusega Ükkati võistluste tulemuste avaldamine eelolevale Eesti Vabariigi aastapäevale 24. veebruaril.

Et võimaldada võitnud kirjanike pidulikumalt austamist, saadetakse teated E. V. aktusi korraldava organisatsioonide kätte palvega, et viimased sukses vastavalt kirjanikele — kui neid on selles piirkonnas, aktusele auhinna vastuvõtmiseks.

Nagu selgub, on saanud dramaasid ja komöödiad peagu võrdses arvus, peale selle veel ka muusikali. Komisjoniliikmed on eravõltsilist väljendunud, et kuigi võistlus ei anna eesti näitekirjandusele rahvatulust vaid või murrangulisi saavutusi, on siiski paljude tööde tase niisugune, millega võib täielikult rahul olla. Neis on huvitav üldidee, hästi arendatud intriigi ja nad on hästi ärgustatud. See võistlus annab selles mõttes palju positiivseid tulemusi, et meie teatritrükivad saavad sellel omale ühte-teist järelevalvet puudu olevat uut oma lavadele. Mitmete maade eesti teatrid ongi juba pöördunud järelevalvestamise korraldajate poole võistluste tulemuste järele, mis ilmselt, et teatrid ootavad huviaga selle võistluste tulemusi ja eeskätt uusi eesti teatritrükke mängimiseks.

Draamadest puuduliku käsitlaval oma sisus eesti rahva raskest ega vabaduse kaotsi minekust okupatsioonide läbi, sõjapäevi, terrorit, põgenemist läände, metsavendlust j.m. vastavalt. On aga ka mitmesuguseid teisi teemasid haaratud. Muide ühes osas on hõlmatud ka maailmaruumi vallutamise ajastust, sest üks plii on sel-

lest kosmoses. Arvukats hulk komöödiad kõnelevad sellest, et eesti kirjanikke naljapöök ka kõigele lähelatud raskustele piisib. Ja märgitakse, et just naljamängude hulgas on palju ühevärsse tasemege töid.

Auhindadeks ja preemiadeks on seni organisatsioonid, ettevõtted ja üksikisikud annetanud üle 1600 dollari, nende vastuvõtmist jätkatakse kuni jaanuari kuu lõpuni.

HUUMOR

Ühes sõjaväelaagris on teadetetahvile pandud järgmise sisekorra määrus.

Punkt 1. Kindralil on alati õigus. Punkt 2. Kui kindralil ei peaks õiguse olemas, siis rakendatakse ellu punkt 1.

* Shotlasest küsitakse, miks ta ometi ei soeta endale koera, elades üksikus kohas, inimestest eemal.

Shotlane: "Koera? Misjooks koera? Kui tarvis on, siis ma haugun ise!"

* Tadi Elsi võib usutluse alla pisikeseks Antsu.

"Noh, sa käid nüüd juba koolis. Kas läheb sinna ka hea meeleaga?"

"Sinna ma lähen küll hea meeleaga ja tagasi tulen ka heameeleaga, aga mulle ei meeldi see vahupealne osa".

Teatrirahva pidu rikkaliku kavaga

Laupäeva õhtul korraldas Stockholmis Eesti Teater traditsioonilise teatrirahva-pee, mis avald oli ka teatrigradele ja huvilistele. Kogunenud pooleksaja-pealise publikule esitati rikkalik meelelahutusprogramm heast kvaliteedist, kusjuures teadustajaks oli Artur Sikk ja perenaiseks Epp Lohk.

Eesti teatriga ühenduses kohtasime esmakordselt rootsi teatris juba mitmeid rolle kannud Ann-Mari Horm, kes esitas meeleolukalt prantsuse laule. Laulis ka bariton Rein Vellner, m.h. Don Quijote joomalaalu — samuti prantsuse versioonis. Neid mõlemaid kui ka viitlajat Alfred Pisukest (kes saavutas eriti sooja publikukontakti) saatis pianist Soja Andreea tavalise kindlusega.

Ja siis esitas väikesel "ühemehe teatrit-jutu" noornäitlejatar Siiri Kriisa — naliiselt pikantse "Ma ei tea, kuidas see juhtus". Järelekasvu poolel olid tublid muusitseerjad ka duo Tarmo & Jaan (s.o. Tarmo Sepp ja Jaan Seim), kes muusitseerisid kitarril ja flöödil ning laulsid eestlasi meeleolukalt suure sarnaga.

Ja lõpuks esitati Arvo Mägi lühis-hetsh "Arsti juures", millist esmakordselt mängiti eesti arstide pool, "uuel ja ümberföötatud kujul", kuid sama elava aktuaalsusega kaudas tolm-patsientide vastuvõtt tänapäeva ühiskondlikus poliiklinikus ja eesti eraarsti juures — rohke situatsiooni-

koomikaga ja farsslikkusega, kes eriti toreid kujud löid mitmeid patsiente mängiv Heljo Mängel-Sundsvik ja kahte ühte mängib Siiri Kriisa. "Kaheks" arsti roolis oli Roman Viil.

Päeval toimus loterii, kus shampanjeri- ja puuviljakorv langes fil.dr. Juhan Ungersonile. Tantsuks "mängis" hoolikalt valitud heililint ja tuju "kasvas" koos peo arenemisega, nii nagu ikka näitlejate-peol.

Ainulaadne ametiühing

IZMI R(Türgi) — Türgi prostitudud moodustasid ametiühingu Izmiris. Esialgselt kuuluvad sinna 17.000 kuld ametiühing kavaleb asutada sõsarühmuid ka teistes Türgi linnadesse.

Türgi tervishoiuvalitsus leiab, et niisugune ametiühing on rahva üldise tervishoiu seisukohast väga oluline, kuna jga ametiühingu liige allub kõvale arstlikule kontrollile, mistõttu on loota suguhaiguste piiramist kogu maal.

Chicago tähistas Pauluse koguduse kaasaegse esimees major August Vähna 60-ndat sünnipäeva.

Minu armas abikaasa, kallis
õde ja tädi

Ene Reede

Sünd. 16. 5. 1914 Tallinnas
Surn. 15. 1. 1973 Stockholmis

Sügavas leinas

ABIKAASA
LEIDA PEREKONNAGA
Eestis

Matusetalitus toimub laupäeval,
3. veebruaril kell 12.00 Jakobi
kirikus.

Armas
Ene

Mälestavad leinas

LEIDA ja ECKART
ANNI ja VALTER
ERIKA AVIK
IDA ja LEO POST

Meie armas vilistlane
Doktor

Ilmar Juhans

Sünd. 30. 11. 1915
Surn. 9. 01. 1973

Armas sugulane

Ene Reede

Mälestavad leinas

KARIN LASTEGA
HARRI
IRINA

Puhka rahus kallis

Ene

Leinavad

HELMU ja EDUARD

Armast

Ene

mälestavad kurbuses

NUNI ja EDGAR
MARTA
VIKTOR

Armast isalikku sõpra

Albert Norvell'i

mälestavad

ERNA ja REIN

Kui esineb surmajuhutum

Konsulteeringu suurima usaldus-
ega matusebürood

A. C. Andersson

Begravnings- och
Eldbegängelsebyrå

Östra Larmgatan 14, Göteborg
pöki vastu NK P-maja.
Tel. 031/11 53 06 - 11 90 46
Korter 23 41 52 - 18 69 41

Erilaid:

Eestikombelised
matusetalitused

TUNDMATAKULTUUR

Algus lk. 1

sundinud sovjeti kirjastusvõimused
veidi järele andma oma tegevuses,
väidetakse jooncaluses.

Andres Küng käsitleb seejärel ek-
siilikirjanike probleeme, keda ei saa
võrrelda emigrantidega, kes vabalt
saavad tagasi minna koju. Nendele

Göteborgi Meeskoori 10-a juubel

GÖTEBORG (EPL) — GÖTEBOR-
GI EESTI Meeskoor pidas 5. ja-
nuaril Eesti Majas oma aastapea-
koosoleku, millele järgnes tavako-
hane "perekonklik" aastavahetuse-
koosviibimine supeega.

Koosolekul valitud juhatus, kes ja-
gas hiljem omavahel tööülesandad, kujunes järgmiseks: koorijuh —
Eero Tarjus, esimees — Matti Soond-
ra, abiesimees — Ilmar Päts, sekre-
tär — Emil Odraks, korirvanem —
Oskar Targamaa ja majandusjuht —
Heino Evert.

Revisjonikomisjoni valiti Erich
Norrmann, Reinhold Aasa ja Einar
Oluper.

Göteborgi Eesti Meeskoori käesole-
v tegevusaasta on järjekorras küm-
nes. Seega siis juubeli-aasta. Sellega
ühenduses peeti vajalikuks vastavate
pidustuste läbiviimist ja jõudude
koordineerimist, milleks moodustati
Juubeli-komitee, kuhu kuuluvad koori
endised esimehed Peeter Koger ja
Johannes Soppi ja üks koori asuta-
jaid-liikmeid, Avo Kiiver.

Juubeli-pidustuste raskuspunkt
langeb eelolevale sügisele, mil esialg-
sete kavatsuste kohaselt toimuksid
kontsert-aktus ja ball.

Kallist

Gustav Hints'u

mälestavad tema 9. surma-aasta-
päeval, 20. jaanuaril

ELFRIEDE

OMAKSED

Rootsis ja Eestis

Nõnda inimene saab mullaks,
Närisib kui lilleke!

Armast poega ja venda

August Valp'i

Sünd. 20. 01. 1918 Vihterpalus
Surn. 17. 12. 1972 Trarydis

mälestavad leinas

EMA

Eestis

ODE PEREKONNAGA

Rootsis

ODE PEREKONNADAGA

Eestis

Puhka rahus!

on see tee ära lõigatud. Riskid, et
nad sellega langeksid minevikku ja
traditsionalismi on aga balltasod
suutnud vältida Ivar Ivaski hinnangul.
Autor meenutab modernistide Iu-
mar Laabanit ja Ivar Grünthalit luu-
le poolle ja tuletab meelde, et Stock-
holmis saab varsti 90-aastaseks kuuli-
sami eesti luuletaja Marie Under,
kord soome kirjanikelidude poolt esita-
tud Nobeli auhinna kandidaadiks.

15. juunil 1960 manitses Euroopa-
nõukogu oma liikmesriike loetama
balti põgenike kultuuripäädusi
kuni need maad taas saavad mängi-
da oma rolli vabade riikidena:

— Mil viisil on Rootsi võimud jäl-
ginud sellele üleskutsel oma poliiti-
kas balti j.t. eksilkirjanike vastu,
küsi Küng, andes ülevaate eesti ek-
siiliraamatute väljaandmisest statisti-
selt. Eesti kirjutustel on proble-
mid, mille kõrval rootsi kirjastuste
kurtsed halbadest aegadest kosta-
vad vaid "rikkamehe-pirismisena",
ütlev autor.

Kohalik elu

BORÄS

Eesti Selti koosolek

Boräsi Eesti Selti korraline aasta-
peakoosolek toimus pühapäeval, 11.
veebr. kl. 14. Moderata Samlingspar-
tiet majas, Skolgatan 21. Päevakor-
ras: Koosoleku avamine ja rakenda-
mine, 1972 tegevuse ja kassaruande
ettekandmine ja kinnitamine, 1973
liikmemaksu suuruse kindlaksmäära-
mine, 1973 tegevuskava ja eelarve et-
tekandmine ja vastuvõtmine, valimi-
sed põhikirja kohaselt, koosolekul al-
gatatud küsimused. Kvoorumit puudu-
misel peetakse peakoosolek pool tun-
di hiljem samas kohas ja sama päe-
vakorraga, olles otsusevõimeline ko-
halehtunud liikmete arvule vastama-
ta. Erikutseid ei saadeta.

Pussitajad USA-koolis vigastasid eestlast

LAKEWOOD (VES) — Uue aas-
ta esimesel koolipäeval pussitati
üht Lakewoodi gümnaasiumi eestlas-
t õpuklassi õpilast kolme kausi-
pilase poolt, kellest üks oli pois ja
kaks tüdrukut. Eestlannat lögati
pussiga näkku ja särde. Kallale-
tung toimus koolitöö ajal.

Lakewoodi koolis on kord muutun-
ud niivõrd halvaks, et korrapäi-
ajaks on rakendatud üks nais- ja
kaks meespolitseid. Pärast juhtumit
eestlannaga suurendatakse politseide
arvu koolis. Tegemist oli juba teise
juhtumiga, kus eestlasest õpilasele te-
kitatakse haiglaravi nõudvaid kehali-
si vigastusi.

ÕIENDUS

Laup., 13. jaanuaril ilmunud Eesti
Päevalehe artiklis "Hiiumalt Holly-
woodi" Karin Saarseni sulest, on
kõne all oleva filmitäh õige kirju-
tsuvis Ivan Triesault ja kodan-
lik nimi Juhan Triesalt.

Liikumisi läbi raudeesriide

Okupeeritud kodumaa teatel
läks Lääne-Saksamaale alalisteks
tütred juurde elama Ida Maria Roo-
das ja samas viibis sugulastel külas
Alice Vaher.

Poolas oli sugulaste juures Ilme
Melihova ja Soomes isa matusel
Anna Laur.

● Heikki Niilendile ja Tiina Savin-
gule südis teine poeg Nackas.

EEL KIRIK

STOCKHOLM: Peapiskoplik kogu-
dus. Noortepühla algava leeriõpetuse
puhul, peajumalat. 21/1 kl. 15. Jako-
bis. Jutlus: Piibel — jumalasõna,
ühenduses Torontos ilmunud Suure
Piibliga. Kog. õp. solist A. Viisimaa
esitab Dvoraki piiblaule, laulule-
hed.

BORÄS: Jumalat. 21/1 kl. 15. õp.
Kodres, laulur.

GÖTEBORG: Jumalat. mis pidid toi-
muma Kristiines 21/1 kl. 14 jääb ära
õp. Kooli haigestumise tõttu.

EESTI AP. OIG. KIRIK

STOCKHOLM: Püha Nikolai peaki-
rik. 21/1 kl. 11 rootsikeelne liturgia,
õlmp. A. Nael.

SOOME ORTODOOKSIKIRIK

HOFORS: 20/1 kl. 17 õhtune. ko-
hailikus kog. majas ja 21/1 kl. 9.30 li-
turgia samas, õlmp. Juhkam.

HOFORS: 21/1 kl. 11 kohailikus ki-
rikus oikumeeniline jumalat. rootsi
keeles. Võtavad osa kohal. kog. vai-
mulikud, jutl. õlmp. Juhkam.

AVESTA: 21/1 kl. 16 õhtupalvus O.
Tervo kodus, Torsgatan 18, õlmp. Juhkam.

VABAKIRIKUD

STOCKHOLM: Ansgeri, Kungs-
holmig. 23. jumalat. 21/1 kl. 16 pea-
koosolek.

STOCKHOLM: Eesti Nelipühi Ki-
rik, Brävallag. 11. 20/1 kl. 18 palve,
21/1 kl. 11 jumalat. R. Laur ja R.
Mesi, laulutek. 23/1 kl. 19 koorihar-
jutus.

STOCKHOLM: Eesti Maja, Walling-
atan 34, laup. 27/1 kl. 18 vaimulik
lauluüht.

STOCKHOLM: Norrmalmi Bapt.-
Kirik, Norrtullag. 37. 21/1 kl. 15 ju-
malat. N. Kõrm ja O. Loogna.

BORÄS: Blåbändi saalis, Stjärn-
sköldsg. 5. jumalat. 21/1 kl. 10. Lauri
noored laulavad ja tunnistavad. 20/1
kl. 18 kog. aastapeakoosolek.

ESKILSTUNA: Nelipühi Kirik Fila-
delfia, Smedjeg. 23. 21/1 kl. 13 ju-
malat. Einar Lindström ja Vilhelm
Lindma.

GÖTEBORG: Blå Bandeti saalis,
Erik Dahlbergsg. 10. jumalat. 21/1 kl.
11 lühitunnistused.

GÖTEBORG: Parkg. 1 (kuulutus
uksele) jumalat. 20/1 kl. 18.30 ja 21/1
kl. 15 koos pühapäevakooliga. Mõle-
mal jumalat. kaastegev Stockholm
Filadelfia Eesti kog. noortekvartett.

HELSINGBORG: RAMLÖSAKYR-
KAN ELIM, Hästagsvägen 56, buss
14 jumalat. 21/1 kl. 14. A. Vaim.

NORRKÖPING: Tabernaakel,
Kungsg. 54, palvet. 20/1 kl. 17, kõnet
ja laulu helilindilt.

UPPSALA: Bapt.-Kirik Korskyr-
kan, St. Persgatan 26, jumalat. 21/1
kl. 14. O. Targama.

Igavust tundev üksik eesti härra
soovib tutvust keskale

eesti daamiga

Kirjalik vast. foto ja telefoni-
numbriga: "Kevad", EPL,
Box 667, 101 29 Söhlm 1.

Müia väikeseid punaseid

KARTULEID

Tel. 0157/501 37

Stockholmi Eesti Gümnaasium
ja Koolitoimkond vajavad kohe
vilunud

kontoristi

Vast. tel. 08/755 06 31 või kirjal.
dr. J. Ungersson, Professors-
slingan 23—015, 104 05 Stockholm.

Rootsi televisiooniprogramm

TV Lördag

9.00 Jak. Färg. 3. Jak malar en kyrka.
9.15 Välkommen till anfall. Färg. Mote med Christian Berg, 78-årig ännu verksam konstnär inom den moderna skulpturen.
Suomenkieliset ohjelmat:
Finskiprähkijä ohjelma:
10.00–11.00 Moskova-Helsinki. Kaksi kaupunkia, kaksi tulkintaa. Viuhdella ja esia kahdesta suurkaupungista. Puolet ohjelmasta on kuvattu Moskovassa, puolet Helsingissä.
Moskva-Helsingfors. Miljöer, människor, musik från två huvudstäder.
16.30 Klart skräp. Om fartygsbyggarne F.H. af Chapman och svenska flottan. Stig Boberg och Bengt Röhlander.
17.09 Arvingarna. Del 2. Repris. Färg.
17.50 Högsmåringning. Färg. Från Klippans kyrka i Skåne.
17.55 Meddelanden.
18.00 TV-nytt, väder.
18.45 Aktuellt i veckan. Färg. Textat.
18.45 Cirkus Benneweis. Färg. Första delen av fyra från Cirkus Benneweis årliga föreställning i Köpenhamn.
Medverk. Jumping Jack, Alexandros-krobnarna, Herculeans, Balkantruppen samt Barbara Morris dressores sjelejon.
19.09 Fabiernas värld. Färg. Myran gör på jakt.
19.05 Teskedsgummarna och de små.
Färg.
19.20 Den vite mannens väg. "Hör på, vne man!" I det första programmet i en ny TV-1-serie om europarnas möten med främmande kulturer tecknar Lennart Engström bakgrunden till de vitas utrotning av minoritetstolk och den tredje världens frigörelsekamp.
Medverk. bl a jägmästaren Eric Lundqvist, f d kolonialtjänsteman i Indonesien i 30 år.
20.20 Plats på scen: för Basia Frydman, Solgard Kjellgren, Mats Norryd, Lillemor Ohlson och Björn Skäfs. In från västanter: Lauritz Falk. Färg.
21.00 Aktuellt med TV-nytt, sport och väder.
21.30 Arthur C. Clarke. Färg. Porträtt av världens mest framgångsrika science fiction-författare.
22.20 TV-nytt, väder.
22.25–23.40 McClood. Färg. Amerikansk kriminalserie. 2. Premiär med förhinder.
I rollerna: Dennis Weaver, J.D. Cannon, Terry Carter, Diana Muldaur, Barbara Rush, Milton Berle, Lane Bradbury.

TELEVISION 2

11.00 TV-cup i brottning. Sammandrag från ungdomstävlingarna – grekisk-romersk stil på Bosön. Bengt Grive.
11.55 Skridsko. Direktinsändning från EM-tävlingarna för proffs, sprinters och allround i Skien, Norge. Bo Hansson.
17.10 Teresia, 9 år, är en flicka som bor i Barnhärtighetens by utanför Nairobi i Afrika. Textat.
17.25 TV-nytt, väder.
17.30 Lejonet Krasse, hunden Dill och deras vänner i kryddgården. Färg.
17.35 Mumlan. Färg.
18.00 Livets källor – rysk film. Färg.
18.30 Leonardo da Vinci. Färg. 4. Leonardo återvänder från Venedig till Florens. Efter noggranna kalkyler konstruerar han där en maskin som skall kunna göra det möjligt för människor att flyga.
19.30 Rapport med TV-nytt, väder och sport.
20.00 Ett resande teatersällskap av Bertt Callenbo, fritt efter August Blanche och andra samtida berättare. Färg. Del 5. Hög och samn konstnärlig anda.
Medverk. Georg Rydeberg, Rolf Skoglund, Karin Kavlén, Claes Thelander, Gun Robertson, Carl Billquist, Tor Isedal, Anna Sällström,

Arnt Källtrud, Ingrid Sandgren, Erik Hammar, Rolf Larsson, Elina Gstedt, Håkan Rylander, Gunvor Pontén, Bert-Ake Varg m.fl.
21.00 Elvis i Honolulu. Färg. En internationell galakväll med Elvis Presley.
22.00 TV-nytt, väder.
22.05–23.35 Ett moln på min himmel. Färg. Amerikansk film från 1937. Regi: Otto Preminger.
Medverk. Jean Seberg, David Niven, Deborah Kerr, Mylene Demongeot, Geoffrey Horne.

TV Söndag

Suomenkieliset ohjelmat:
Finskiprähkijä ohjelma:
10.00 Uutisviikko.
Nyhetsveckan.
10.30 Lasten TV: Uu ja poikanen. Tarina Uutyöstä, jolle tavallinen krasanavesi erään aamuna kasvatti elävän kukkasan. Suomessa, tuhansien järvien ja liikaisten uimarantojen maassa.
Barnprogram: Uu och "ungen".
11.00–12.15 Högsmåssa från Klippans kyrka i Skåne. Färg. Predikan av komminister Sven Rosenbergh. Körledere och organist: Marianne Pettersson.
11.35–12.35 Regionalt: Göteborgs skårgård. Färg. Storstadsfört eller fritidsparadis?
12.30 Filmtimmen. Färg. Sagofilm om skräddargesällens Labakans drömmar om guld och gröna skogar.
16.30 Miljonier fåglar ska räddas. Färg. Om den unika fågelsjön Lake Nakuru som hotas av föreningar från omgivningarna i Rift Valley i Kenya.
17.00 Rupert i Hörnsjöfors. Samjordbrukare eller storbönder. Porträtt av Rupert Lindberg, samjordbrukare och f d lantarbetare.
17.30 Landet runt.
17.55 Meddelanden.
18.00 TV-nytt, väder.
18.05 Allt för mig har blivit nytt. Färg. Sänggudstjänst med församling och sångare i Pingskyrkan i Umeå.
18.40 Nájder – om trollmod och trollkarlar i sameland med bl a författarinnan Sara Ranta-Rönnlund.
19.15 Barna Hedenhös. Färg. En rit-saga i 10 avsnitt av Bertil Almqvist. 1. Hedenhösarna bosätter sig i Sverige.
19.30 Dessa fantastiska kolibrier. Färg. Det finns många olika kolibriarter och bland dem världens minsta fågel.
20.10 Ett köpmanshus i skårgården. Färg. Kapitel IV: Övantaade gäster och husvisitation.
I rollerna: Ulf Brunnberg, Agneta Bolme, Torvald Maurstad, Ulf Palme, Ernst Günther, Ulla Jacobsson, Hans Ernback, Berta Hall, Sten-Ake Cederhök, Jan Nygren, Olof Thunberg, Erik Hell, Arne Nyberg, Carl-Otto Evers, Mona Andersson, Sven Wollter, Claes Esphagen, Thor Zachrisson, Thore Segelström.
21.00 Aktuellt med TV-nytt, väder och sportspgeln.
21.30 Ca Sportspegeln.
22.00 Storbandsjazz. Från jazzfestivalen i Umeå 28–29 november med bl a Umeå Storbänd, Bengt Hallberg och Charles Tolliver.
22.35–23.40 TV-nytt, väder.

TELEVISION 2

12.35 Stäm gitarren. Färg.
12.40 Spela gitarr med Uffe och Tabbe. Färg.
13.00 Sportsöndag i tvånen med bl a TV-cup i brottning–fistil, Bosön, bandylandsmäskan Sverige–Sovjet, Falun, samt EM-tävlingarna för proffs i Skien.
17.00 Ett och sänt. 4. Om hur man lyfter en bil utan att anstränga sig, hur man knäpper en nöt, hur en köttkvarn fungerar och hur man gör rellam.
17.25 TV-nytt, väder.
17.30 Lejonet Krasse, hunden Dill och deras vänner i kryddgården. Färg.
17.35 Beppe Leppe och den galna fa-

miljen i det lustiga huset. Färg. Kapitel 3: Om försvunna brev, papiljotter och dödsryttare.
18.00 Den hemliga verkligheten av Annamaria och Kay Pollak. Färg. Del 8. Verkligheten?
I rollerna: Claes Elefalk, Hans-Erik Stenborg, Pia Arnell, Bertil Norström.
18.30 Pop. Färg. I en samproduktion mellan TV 2 och den belgiska televisionen får vi se den nya engelska popgruppen Capability Brown.
19.00 Stångryttare. Färg. I forna tider hade man ett märkligt sätt att ta sig över de många kanalerna i Nederländerna. Med hjälp av en lång, smal stång hävde man sig från den ena sidan till den andra. Bruket lever kvar än i dag som en sport och ett folknöje.
19.30 Rapport med TV-nytt, väder och sport.
20.10 Marknadsminnen med Ase Kleveland.
20.35 Bilderburken. Färg. Carl-Uno Sjöblom visar filmer tagna av det svenska folket.
21.00 Musik i Sommar-Skåne. Färg. Smidesdag i Gislöv. Det första programmet i en serie om tre kring musikaliska och andra aktiviteter i Skåne sommaren 1972.
21.25 Drömmen om det förlovade landet. Färg. Under förra året bereddes ca 20 000 judar möjlighet att lämna Sovjet och bege sig till sina drömmars land, Israel. Detta reportage följer några av dem på deras färd från den tjekoslovakiska gränsen till ankomsten i Tel Aviv.
22.15–22.30 TV-nytt, väder.

TV Måndag

Skol-TV:
9.05–9.15 Switch on! 17. Lågstadiet.
9.20–9.35 Matematik åk 2. 2. Väder. Lågstadiet.
9.45–10.00 Förr i världen, åk 3. 2. Staden. Lågstadiet.
10.35–10.55 Värda och hjälpa. Ulf 11 är ligger på sjukhus. Högstadiet.
11.00–11.10 Bitte 2. Färg. Nybörjarkurs i tyska för vuxna.
Skol-TV:
12.00–12.20 Latinamerika – en kontinent i krig. Färg. 3. Drömmen om San Paolo. Högstadiet.
12.45–13.05 Energi. Färg. Högstadiet.
13.10–13.30 Kraft – rörelse – arbete. 1. Allting rör sig. Högstadiet.
13.35–13.55 Kraft – rörelse – arbete. 2. Kraft. Högstadiet.
14.00–14.20 Kraft – rörelse – arbete. 3. Arbete och åter arbete. Högstadiet.
14.30–14.50 Fyra epoker – fyra miljöer. 1. Medeltiden. Gymnasiet.
16.30–16.50 Biblioteket.
17.55 Meddelanden.
18.00 TV-nytt, väder.
18.05 Deckare u.p.a. Färg. 3. Inringad.
18.30 Halvsju. Färg.
19.30 När vi döda vaknar. Henrik Ibssens sista pjäs i regi av Per Bronken.
I rollerna: Knut Wigert, Lise Fjeldstad, Henry Moan, Tor Stokke.
20.35 An lever jolken. Färg. Sönger från det finska Lappland.
21.00 Aktuellt med TV-nytt.
21.30 Väder.
21.35 Det är inte människorna det är fel på. Det andra programmet i serien om problem på arbetsmarknaden tar upp den sk utslagnings av anställda på våra arbetsplatser.
22.20–22.35 TV-nytt, väder.

TELEVISION 2

17.25 TV-nytt, väder.
17.30 Lejonet Krasse hunden Dill och deras vänner i kryddgården. Färg.
17.35 Dansaduns. Färg. Fantasier och lek med Marga, Rita och Peter m.fl.
18.00 Mötet. Färg. Tage Erlander, f d statsminister möter f d oppositionsledaren Bertil Ohlin.
18.30 Skratkammaren.
18.50 Ställ upp. Färg. TV 2:s talangjakt landet runt. Semifinal Övre Norrland.
19.20 Riksblandning.

19.30 Rapport med TV-nytt och väder.
20.00 Umaningen. Människan och djurvärlden. Är människan unik? Är frågan. Kerstin Anér, som kämpar mot den genetiska manipulationen av människan, och Karl-Erik Fichtelius, "delfinforskaren", tar upp den frågan i en film och svarar sedan på tittarnas frågor. Programledare: Per-Arne Axelsson.
20.30 A-lågstadiet. Färg.
20.35 Teddybjörn-ligan – komediserie med handlingen förlagd till 20-talets Chicago. Färg.
21.00 Umaningen. Tittarna har möjlighet att ringa till Umaningen och prata med Kerstin Anér och Karl-Erik Fichtelius.
21.50 Musik jorden runt. Centralafrika. Färg. Programledare: Madeleine Sundgren och Frank Okonta.
22.40–22.45 TV-nytt, väder.

TV Tisdag

Skol-TV:
8.30–8.55 Naturkunskap åk 1. 9. Mechaniska svängningar. Gymnasiet.
9.00–9.30 Jet åk 3. 8. Lärarprogram. Lågstadiet.
10.40 Switch on! 17. Lågstadiet.
10.18–10.30 Vid Medelhavet åk 5. Färg. 1. Sollust. Mellanstadiet.
10.35–10.55 Afrika i dag åk 6. 3. Om Sydafrika, Mocambique, Ghana, Etiopien, Tunisien. Mellanstadiet.
12.00–12.25 Matematik åk 4. 2. Decimalltal 2. Mellanstadiet.
12.45–13.05 Sovjetunionen. 1. Arkadi Tysjyuk – en präst i Vladimir. Högstadiet.
13.30–13.45 Den lilla teatern spelar för dig. Färg. Premiär för liten dock-musical i to avsnitt med Stefan Westerberg och Monica Nielsen. Musik av Björn Isfält och Lars Dahlberg.
17.55 Meddelanden.
18.00 TV-nytt, väder.
18.05 Prylar och grejor. Färg. I dag arbetar vi med papper.
18.30 Halvsju. Färg.
19.20 Världen i fokus. Färg.
20.00 Arvingarna – engelsk serie. Färg.
I rollerna: Glyn Owen, Jean Anderson, Derek Fenfield, Robin Chadwick, Jennifer Wilson, Hilary Tindall, Richard Easton, Julia Goodman.
20.30 Unga musiker. Färg. Flöjsten Anna-Karin Pyk spelar musik av M. Shinhohara och C. Debussy. Vid flygeln: Olov Olofsson.
21.00 Aktuellt med TV-nytt.
21.30 Väder.
21.35 Tradjazz: New Orleans Joy Markers. Färg. Från Stockholms Jazzdag i september 1972.
22.05 TV-nytt, väder.
22.10–22.25 En francais. Färg. 1. Le pont.

TELEVISION 2

17.25 TV-nytt, väder.
17.30 Lejonet Krasse hunden Dill och deras vänner. Färg.
17.35 Dansaduns. Färg. Fantasier och lek med Marga, Rita och Peter m.fl.
18.00 Bitte 2. Färg. Nybörjarkurs i tyska.
18.10 Spela gitarr med Uffe och Tabbe. Färg.
18.30 Skratkammaren.
18.50 Ambulerande bin – film om japanska biödlare. Färg.
19.20 Riksblandning.
19.30 Rapport.
20.00 Pultes tips. Färg.
20.05 Flicka till läns – fransk-italiensk film från 1964. Regi: Alfredo Giametti.
I rollerna: Rossano Brazzi, Annie Girardot, Tony Anthony, Marisa Merlini. Svensk premiär.
21.40 Dokument utifrån. Färg.
22.25–22.30 TV-nytt, väder.

TV Onsdag

Skol-TV:
8.30–8.55 Socialkunskap – när nöden är som störst. 5. Ulf – en jämlik.

Gymnasiet.
9.00–9.15 Ute i världen åk 2. 1. En by vid floden Eufurat. Lågstadiet.
9.20–9.40 På de brittiska öarna åk 5. 3. Hav – hamn – handel. Mellanstadiet.
9.45–10.00 Matematik åk 1. 1. Tallin. Jen 1. Lågstadiet.
12.20–12.40 Latinamerika – en kontinent i krig. Färg. 3. Drömmen om San Paolo. Högstadiet.
12.45–13.00 Matematik åk 2. 2. Väder. Lågstadiet.
13.10–13.25 Ute i världen åk 2. 1. En by vid floden Eufurat. Lågstadiet.
13.35–13.55 Energi. Högstadiet.
14.30–14.55 Filmkunskap. 1. Film och verklighet. Gymnasiet.
16.30–17.00 Barnens halvtimme. Färg. 17.55 Meddelanden.
18.00 TV-nytt, väder.
18.05 Dom trodden en gång... Färg. Det är ont om skogsväsen och vattenvisen nu för tiden. De vägar inte fram för ingen tror på dem längre. Sägnerna har gått och gömt sig men söker man noga kan man säkert hitta dem här och där. 1. Skuggorna kommer på kvällen.
18.25 Linjen. Färg. Tecknad italiensk film.
18.30 Halvsju. Färg.
19.30 Ronden: På väg från knarket – reportage från Rättsgården i Jämtland där Stockholms kommun med moderna terapimetoder värdar verktyksmissbrukare. Färg.
20.00 Sverige – världssamvete. Färg. 2. I fredens tjänst.
20.30 Man är ju inte mer än människa – underhållning med vardagskomedier, berättelser och sånger av Åke Ahnahl och Max Lundgren. Återkommande: människor. Ernst-Hugo Järegård. Färg.
21.00 Aktuellt med TV-nytt.
21.30 Väder.
21.35 Den återtagna bekännelsen. En grek beordras att i Strasbourg vitna till förmån för den grekiska regeringen. Han återtar emellertid sitt vittnesmål om icke-förtur och kan därefter inte återvända till Grekland.
Detta TV-spel från italienska televisionen är en rekonstruktion av ett autentiskt skeende.
I rollerna: Renato Salvatori, Armando Spadaro, Giampiero Albertini.
22.35–22.40 TV-nytt, väder.

TELEVISION 2

17.25 TV-nytt, väder.
17.30 Lejonet Krasse. Färg.
17.35 Dansaduns. Färg.
18.00 Den brinnande ugnen. Färg. Norra Europas enda risugn ligger i Telhem på Gotland.
18.20 Hopalong Cassidy. "Den arga skoförbrän". Amerikansk långfilm från 1947.
I rollerna: William Boyd, Andy Clyde, Rand Brooks.
19.20 Riksblandning.
19.30 Rapport med TV-nytt och väder.
20.00 40-talister: Kommer hem och är snäll – pjäs efter Lars Ahlins novell. Färg.
Medverkande: Anita Björk, Keve Hjelm, Lars Ahlin. Regi: Keve Hjelm.
20.25 Musik i sommarskåne. Färg. Folkmusikens dag i Simrishamn.
20.55 Anslagstavlin. Färg.
21.03 Vart går Israels barn? – reportage om dagens Israel i svenskt perspektiv av Roland Lundin, Christina Olofsson och Bertil Romilsson. Färg.
21.40 Kan bussen komma? Färg. Yngve Gamlin och Björn Norström presenterar lösningen på glesbygdens problem.
Medverkande: Ernst Hugo Järegård, Git Gay, Göte Grebbö och Erik Hemmingsson, Strömsund.
22.10–22.15 TV-nytt, väder.

900 800-4

postgiro numret som ger dig
möjlighet att hjälpa
genom Röda korset